

Napút-füzetek

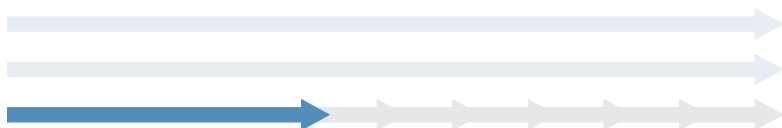
24.

A Hiányzó Gyűrű eltűnése

Prózák sziesztára

Matolcsi Balázs fordításában

A bíró felesége

Nicolás Vidal mindig tudta, hogy egy nő fogja a vesztét okozni. Már születése napján megjósolták neki, és ezt a jóslatot megerősítette az élelmiszerbolt tulajdonosnője, akinek Nicolás egyszer megengedte, hogy kávézaccból próbálja kifürkészni a jövőt, de azt nem gondolta volna, hogy vesztének oka Casilda lesz, Hidalgo bíró felesége. Akkor látta először, amikor a faluba érkezett, hogy férjhez menjen. Nem találta szépnek, jobban szerette a szegénytelen, fekete nőt, ez az utazóruhájába burkolózó lány, riadt tekintetével, vékony ujjával, melyek bizonyára alkalmatlanok voltak arra, hogy gyönyört adjanak egy férfinak, olyan megfoghatatlannak tűnt Nicolásnak, mint egy marék hamu. Mivel tudta, milyen sors vár rá, óvatos volt a nőkkel, egész életében menekült az érzelmes kapcsolatok elől, szíve érzéketlen maradt a szerelemre, csupán futó kalandokkal próbálta kijátszani a magányt. Annaira jelentéktelennek és megfoghatatlannak tűnt számára Casilda, hogy semmiféle övintézkedést nem tett vele kapcsolatban, és mikor eljött a pillanat, elfeledte a jóslatot, melyet pedig mindig figyelembe vett döntései meghozatalánál. Annak a házának a tetejéről, melyben két emberével rejtőzött, követte végig, amint esküvője napján a fővárosi kisasszony kiszáll az autóból. Fél tucat családtagja kísérte, ugyanolyan elegánsak és sápadtak, mint ő, nyilvánvaló megdöbbenéssel legyezték magukat, végig a szertartás alatt, aztán útra kelték, és soha később vissza nem tértek.

Mint a falu összes lakója, Vidal is úgy gondolta, hogy az ifjú ara nem fogja bírni a klímát, és hogy nem kell hozzá sok idő, és a komaasszonyok már öltöztethetik is a saját temetésére. Abban a valószínűtlen esetben pedig, ha kibírná a meleget és a port, ami még a bőr alá is behatolt, és befészkelte magát az emberek lelkébe, majd kapitulál férje rossz hangulatával és agglegényi mániáival szemben. Hidalgo bíró kétszer annyi idős volt, mint a felesége, és már annyi éve aludt egyedül, hogy nem tudta, hogyan fogjon hozzá az örömszerzéshez. Az egész tartományban tartottak szigorúságától és konokságától, mellyel a törvény betartását vigyázta, az igazságszolgáltatás révén. Hivatalának gyakorlásakor nem ismerte a jóérzés igazságát, ugyanolyan kérlelhetetlen határozottsággal büntette a tyúktolvajlást, mint az emberölést. Mindig szigorúan feketében járt, hogy mindenki láthassa tiszttségének méltóságát, és a sosem szűnő porfelhő ellenére, mely erre az ábrándok nélküli falura telepedett, mindig méhviasszal fényesített csizmát viselt. Egy ilyen ember nem való férjnek, mondogatták a komaasszonyok, de mindezek ellenére a baljós előjelek nem váltak valóssággá, sőt, épp ellenkezőleg, Casilda túlélte három egymást követő szülést, és boldognak tűnt. Vasárnaponként eljárt urával a déli misére, arca rezzenéstelen maradt spanyol kendője alatt, nyoma se látszott rajta az örök nyár viszontagságainak, színtelen volt és csendes, mint egy árnyék. Senki sem hallott tőle mást, mint halk köszönést, sosem látták, hogy merészebb gesztust tett volna egy főhajtásnál vagy egy röpke mosolynál, illékonynak tűnt, olyannyira, hogy attól lehetett tartani, egyszer csak köd-

---

dé válik. Olyan volt, mintha nem is létezne, ezért is lepődött meg mindenki, hogy milyen hatással van a bíróra, akinek a változásait nem lehetett nem észrevenni.

Bár Hidalgo látszólag továbbra is olyan volt, mint előtte, zord és komor, döntései a bíróságon különös fordulatot vettek. A közönség megdöbbenésére meghagyta a szabadságát egy fiúnak, aki meglopta a munkaadóját, mondván, hogy a gazda három éven keresztül a jogosnál kevesebb pénzt fizetett a fiúnak, így a lopott pénz egyfajta kártérítés. Ugyancsak megtagadta, hogy lecsukasson egy hűtlen feleséget, azzal érvelve, hogy a férjnek nem volt erkölcsi alapja, hogy hűséget várjon el, miközben ő maga is szeretőt tartott. A rossz nyelvek a faluban azt suttogták, hogy Hidalgo bíró azonnal papuccsá válik, amint átlépi házának küszöbét, leveti ünnepélyes öltözékét, játszik a gyerekekkel, sokat nevet, és a térdére ülteti Casildát, de ezek a hangok sosem nyertek megerősítést. Mindazonáltal a bírói jóérzés megnyilvánulásait feleségének tulajdonították, és tekintélye egyre növekedett, de mindez egyáltalán nem érdekelte Nicolás Vidalt, hiszen ő törvényen kívüli volt, és biztos volt abban is, hogy a bíró vele szemben nem lesz könyörületes, amikor majd megkötözve elé vezetik. Nem törődött a doña Casildáról terjengő pletykákkal, és azon kevés alkalommal, amikor messziről látta, csak erősödött benne az első benyomása, mely szerint nem más, mint egy zavaros hektoplazma.

Vidal harminc évvel ezelőtt a falu egyetlen bordélyházának egyik ablak nélküli szobájában született, anyja Juana La Triste, apja ismeretlen. Nem volt számára hely ezen a világon, és az anyja tudta is ezt, ezért megpróbálta eltávolítani a hasából füvekkel, bikaszarvval, lúgos folyadékkal és más borzalmas módszerekkel, de a magzat mindent túlélte. Évekkel később, Juana La Triste, látván, hogy fia mennyire különbözik a többiektől, megértette, hogy a vetélés érdekében kitalált drasztikus módszerek ahelyett, hogy elpusztították volna, csak megedzették a testét és a lelkét, olyan keménnyé téve, mint a vas. Alighogy megszületett, a baba felemelte, hogy szemügyre vegye egy petróleumlámpa fényénél, és rögvest észrevette, hogy négy mellbimbója van.

– Szegénykém, egy nő fogja a vesztét okozni – jövendölte az ilyen ügyekben szerzett tapasztalatának bizonyosságával.

Ezek a szavak testi hibaként nehezedtek a fiúra. Talán az élete kevésbé nyomorúságos lett volna egy asszony szerelmével. Hogy kárpótolja, még a születése előtti, a megölésére tett számtalan kísérletért, az anyja csodaszép keresztnévet és erőt sugárzó vezetéknevet választott neki, csak úgy taláломra; de ez a hercegi név sem volt elegendő, hogy elűzze a végzetes jeleket, és még nem töltötte be a tizedik évet, amikor arcán már ott éktelenkedett a verekedések kényszerjele, és nem sokkal később már szökésben volt a törvény elől. Húszévesen már egy mindenre elszánt banda vezére volt. A mindennapos erőszak növelte izmai erejét, az utca kegyetlenné tette, és a magány, amelyre ítéltetett, mert félt, hogy a szerelem fogja vesztét okozni, meghatározta tekintetét. A falu bármely lakója, amint meglátta, megesküdhetett volna rá, hogy Juana La Triste fia, mert ugyanúgy, mint az anyjának, szemeit sosem szűnő könny áztatta. Minden alkalommal, amikor valami gáztettet követett el a környéken, kutyás rendőrök indultak, hogy kézre kerítsék Nicolás Vidalt, és hogy lecsillapítsák a városlakók tiltakozását, de néhány sikertelen járőrözés után a dombok között,

---

üres kézzel tértek vissza. Igazából nem is akarták megtalálni, mert nem vehették fel a harcot vele. A banda olyannyira megerősítette rossz hírét, hogy a falvak és a tanyák fizettek nekik, hogy távol tartsák őket. Ezekkel az adományokkal a banda emberei nyugodtan élhettek volna, de Nicolás Vidal arra kényszerítette őket, hogy lovaikat továbbra is a halál és a pusztulás szele kísérje, azért, hogy ne felejtsek el a háború ízét, és hogy ne csökkenjen kétes tekintélyük. Senki sem merészelt szembeszállni velük. Néhány alkalommal Hidalgo bíró a kormánytól kért katonai segítséget, hogy megerősítse a rendőrségét, de néhány hasztalan felderítés után a katonák visszatértek a kaszárnyaikba, a gonosztevők meg újra kezdték a portyázást.

Egyetlenegyszer történt, hogy Nicolás Vidal majdnem az igazságszolgáltatás csapdájába esett, csak az mentette meg, hogy nem ismerte a meghatódottság érzését. Mikor belefáradt a törvénysértésekbe, Hidalgo bíró úgy döntött, hogy átlép a gátlásain, és csapdát állít a zsványnak. Tisztában volt vele, hogy a törvény védelmében kegyetlen játékba kezdett, de két rossz közül ez volt a kisebb. Az egyetlen, akit csalétekként használhatott, Juana La Triste volt, mert Vidalnak nem volt más rokona, és kedveséről sem tudott senki. Kihozatta az asszonyt a lokálból, ahol padlót súrolt és árnyékszéket pucolt, mert a vendégek, akik hajlandóak voltak fizetni a bájaiért, egyre inkább elmaradtak, és betette egy, a méretére készített ketrecbe, amit aztán kirakott az Armas tér közepére, nem több mint egy kancsó víz kíséretében.

– Amikor elfogy a víz, elkezd majd felbukkan a fia, és én itt fogom várni a katonákkal – mondta a bíró.

A büntetés híre, melyhez hasonlóra a szökevény rabszolgák esete óta nem volt példa, nem sokkal azután jutott Nicolás fülébe, hogy anyja megitta az utolsó kortyot a korsóból. Nyugodtan fogadta a hírt, emberei semmilyen változást nem fedeztek fel szenttelen arcán, és ugyanolyan egykedvű mozdulatokkal élesítette tovább bicskáját egy bőrhevederrel. Jó pár éve volt már, hogy nem tartotta a kapcsolatot Juana La Tristével, és gyermekkoráról őrzött emlékei között sem volt egyetlen kellemes se, de ez nem érzelmi kérdés volt, hanem becsületbeli ügy. Egyetlen ember sem tűrhet el ilyen sértést, gondolták a banditák, és előkészítették fegyvereiket, felnyergelték lovaikat, készen arra, hogy besétáljanak a csapdába, és otthagyják a fogukat, ha minden kötél szakad. De a vezér a sietség semmi jelét nem mutatta.

Ahogy az órák teltek, úgy nőtt a feszültség az emberek között. Egymást méregették, izzadva, anélkül hogy bármit is mondani mertek volna, ideges várakozásban, kezük a revolver nyelét, a lovak sörényét, avagy a lasszó markolatát babrálta. Beköszöntött az éjszaka, és az egyetlen, aki a táborban aludni tudott, Nicolás Vidal volt. Hajnalra már megoszlott az emberek véleménye: egyesek úgy gondolták, hogy sokkal lélektelenebb annál, mint valaha is hinni lehetett, mások szerint a vezér biztosan valami látványos terven töri a fejét, mely segítségével ki tudja szabadítani az anyját. Arra viszont senki sem gondolt, hogy talán inába szállt a bátorsága, hiszen már többször bizonyította, hogy abból neki több is van a kelleténél. Délben már nem bírták tovább a bizonytalanságot, és odamentek hozzá, hogy megkérdezzék, mi a terve.

– Semmi – mondta.

– És anyáddal mi lesz?

– Meglátjuk, ki a tökösebb legény, a bíró vagy én – válaszolta rendíthetetlen nyugalommal.

A harmadik napon Juana La Triste már nem fohászkodott kegyelemért, és vízárt sem könyörgött, mert kiszáradt a nyelve, és a szavak úgy haltak meg a torkán, hogy meg sem születtek, csak feküdt összegömbölyödve ketrecében, semmibe révedő szemmel, dagadt ajkakkal, nyöszörögve, mint egy állat, mikor magánál volt, és a pokolról álmodva, amikor nem. Négy felfegyverzett őrszem vigyázott a fogolyra, megakadályozván, hogy a lakók inni adjanak neki. Sirámai betöltötték az egész falut, behatoltak a zárt zsalugátereken, a szél szárnyán jutottak be az ajtók mögé, megbújtak a sarkokban, a kutyák ugatva ismételték azokat, megfertőzték az újszülötteket, és az idegeire mentek mindenkinek, aki csak hallotta őket. A bíró nem kerülhette el, hogy a nép az idős asszony iránti sajnálatból felvonuljon a téren, és hogy a prostituáltak együttérzésüket mutatva sztrájkba kezdjenek, amely egybeesett a bányászok fizetésnapjával. Szombaton az utcákat előzőnlőtték a bányák marcona dolgozói, akik mindenáron szerették volna elkölteni megtakarított pénzüket, mielőtt visszatérnek a tárnákba, de a falu a ketrecen és a szájról szájra járó, a folyótól a part menti útig mindenhol hallható szánakozáson kívül nem kínált szórakozási lehetőséget. Egy csapat hívó, a plébános vezetésével, megjelent Hidalgo bírónál, hogy emlékeztesse a keresztény irgalmasságra, és hogy megkérje, mentse meg a szegény, ártatlan asszonyt a mártírhaltól, de a bíró bereteszte dolgozószobájának ajtaját, megtagadván, hogy meghallgassa őket, arra számítva, hogy Juana La Triste még egy nappal tovább bírja, és fia besétál a csapdába. Ekkor a falu kiválóságai úgy döntöttek, hogy Casilda asszonyhoz fordulnak.

A bíró felesége házának sötét szalonjában fogadta őket, csendben hallgatta végig érveiket, lesütött szemmel, ahogy az szokása volt. Már három napja színét sem látta a férjének, aki dolgozószobájába zárkózva balga elszántsággal várakozott Nicolás Vidalra. Anélkül, hogy kinézett volna az ablakon, az asszony mindenről tudott, ami az utcán történt, mert házuknak tágas szobáiba is bejutottak e hosszú gyötrődés zajai. Casilda asszony megvárta, hogy a vendégek elbúcsúzzanak, ráadta a gyerekekre a vasárnapi ruhát és elindult velük a tér irányába. Egy kosárban élelmiszert és egy kancsó friss vizet vitt magával Juana La Triste számára. Az örök látták, ahogy befordul a sarkon, és kitalálták szándékát, de a parancs kötötte őket, karabélyukkal összezártak előtte, és amikor mégis tovább akart menni, a bármészködő sokaság tekintetétől kísérve, a karjánál fogva visszatartották. Erre a gyerekek üvölni kezdtek.

Hidalgo bíró a dolgozószobájában volt, a térrel szemben. Ő volt a városrészes egyetlen lakója, aki nem dugaszolta be a fülét viasszal, figyelmesen várta leshe-lyén Nicolás Vidal lovának zaját. Három nap, három éjjel hallgatta áldozatának sirámain és az épület előtt lázongó polgárok szidalmait, de amikor felismerte gyermekei hangját, rájött, hogy elérte a tűrőképessége határát. Elhagyta a hivat-
talát, kimerülten, szerdai szakállal, szemei fátyolosak voltak a virrasztástól és a vállára nehezedő szegény súlyától. Átment az úton, odaért a térre, és odalépett a feleségéhez. Szomorúan nézték egymást. Ez volt az első eset hét év alatt, hogy az asszony szembeszállt az urával, és rögtön az egész falu előtt tette. Hi-
dalgo bíró kivette a kosarat és a kancsót Casilda asszony kezéből, és ő maga nyitotta ki a ketrecet, hogy foglyának segítségére siessen.

– Mondtam, nincs vér a pucájában – nevetett Nicolás Vidal, amikor tudomására jutottak a történetek.

De arcára fagyott a mosoly, amikor másnap meghallotta a hírt, hogy Juana La Triste felkötötte magát a lámpavasra, az otthonául szolgáló bordélyban, mert nem tudta elviselni a szégyent, hogy egyetlen fia magára hagyta egy ketrecben az Armas tér közepén.

– Ütött a bíró órája – mondta Vidal.

Az volt a terve, hogy éjszaka tör be a faluba, elfogja a bírót, látványos halál-nemet eszel ki neki, és beteszi az átkozott ketrecbe, hogy másnap reggel az egész világ láthassa meggyalázott maradványait. De megtudta, hogy a Hidalgo család egy tengerparti fürdőhelyre indult, abban bízva, hogy így elmúlik a vere-ség okozta rossz szájíz. A hír, hogy a bosszút forralók a nyomában vannak, az út felénél, egy fogadóban, pihenés közben érte utol Hidalgo bírót. A hely nem kínált elegendő védelmet addig sem, amíg majd megérkezik az őrzésükkel megbízott különítmény, de volt egypár órányi előnyük, és kocsijuk gyorsabb volt, mint a lovak. Úgy számította, hogy elér a legközelebbi faluig, és ott segítséget kérhet. Megparancsolta a feleségének, hogy a gyerekekkel együtt szálljon be a kocsiba, tövig nyomta a gázpedált, szinte repült az úton. Meg is kellett volna érkeznie a tervei szerint, ha nem az lett volna megírva, hogy Nicolás Vidal ezen a napon fog találkozni azzal a nővel, aki elől egész életében menekült.

Olyannyira kimerült az átvirrasztott éjszakáktól, a lakók tiltakozásától, az elszenvedett szégyentől és a feszült sietségtől, mellyel családját próbálta megmenteni, hogy Hidalgo bíró szíve még utoljára egy nagyot dobant, aztán csendben megállt. A vezetőjét vesztett autó letért az útról, ide-oda billegett, majd végül megállt. Casilda asszonynak szüksége volt néhány percre, hogy felfogja, mi történt. Gyakran eljátszott a gondolattal, hogy mi történne, ha megözevgyülne, hiszen férje majdhogynem aggastyán volt, de azt sose gondolta volna, hogy az ellenség prédájává válhat. De nem sokat tépelődött ezen, hiszen belátta, hogy azonnali cselekvésre van szükség, hogy megmentse a gyermekeit. Tekintetével végigpásztázta a környéket és majdnem sírva fakadt elkeseredettségében, mert a könyörtelen nap égette kietlen vidéken sehol sem látszottak emberi élet nyomai, csak zord dombok és az erős fénytől fehéren izzó ég. De amikor másodszor is körbenézett, az egyik domboldalban egy barlang körvonalait látta kirajzolódni, futni kezdett feléje, két gyermekét a karjaiban tartva, a harmadik pedig a szoknyájába csimpaszkodva.

Casilda háromszor mászta meg a dombot, egyesével vitte fel gyermekeit. Természetes barlang volt, számos hasonlót rejtettek a környékbeli hegyek. Átvizsgálta a barlang belsejét, hogy meggyőződjön róla, nem valami vadállat menedéke-e, elhelyezte a gyerekeket a barlang mélyére és megcsókolta őket, egy könnycseppel sem ejtve.

– Pár órán belül itt lesz magukért a felmentő sereg. Addig a világ minden kincséért se jöjjenek ki a barlangból, még akkor se, ha engem kiáltozni hallanak, megértették? – parancsolta meg nekik.

A kicsik megszeppenve összebújtak, és anyjuk egy utolsó búcsúpillantás után elindult a dombról lefelé. Odaért a kocsihoz, lecsukta férje szemhéját, megszabadult a ruháitól, megigazította a haját, leült és várakozni kezdett. Nem tudta, hány emberből állhat Nicolás Vidal bandája, de imádkozott, hogy sokan

---

---

legyenek, így jó időbe telik majd, amíg mindannyian betelnek vele, és összeszedte minden erejét, hogy, ha már meg kell hálnia, azt a lehető legkésőbb tegye. Szeretett volna testes és izmos lenni, hogy nagyobb ellenállást fejthessen ki, és időt nyerjen gyermekei számára.

Nem kellett sokáig várakoznia. A messzeségben kavargó port fedezett fel, és meghallotta a lódobogást. Összeszorította a fogait. Megdöbbenve látta, hogy csak egy lovas érkezik, aki néhány méterre tőle állt meg, kezében fegyverrel. Az arcán lévő késnyomokból felismerte Nicolás Vidalt, aki úgy döntött, hogy az emberei nélkül indul Hidalgo bíró nyomába, mert magánügyről volt szó, amit kettejüknek kellett elrendezni. Ebben a pillanatban az asszony megértette, hogy a lassú halálnál sokkal nehezebb dolog vár rá.

A banditának elég volt egy szempillantás ahhoz, hogy rájöjjön, ellensége megmenekült mindenféle büntetéstől, békében aludván örök álmát, de ott volt a felesége, a visszatükröződő fényben lebegve. Leugrott a lováról és közelebb ment hozzá. Az asszony nem sütötte le a szemeit és semmilyen mozdulatot nem tett. A férfi összezavarodva megtorpant, mert ez volt az első alkalom, hogy valaki félelem nélkül szállt vele szembe. Csendben méregették egymást, néhány, örökkévalóságnak tűnő másodpercig, mindketten próbálták a másik erejét felmérni, a saját kitartásukat is latolgatva, tudván, hogy méltó ellenféllel állnak szemben. Nicolás Vidal a revolverét markolászta, Casilda elmosolyodott.

A bíró felesége a következő órák minden pillanataért megdolgozott. Bevetette a csábítás összes fortélyát, amit csak az emberiség ismer, és azokat is, amit nem, hogy a férfinak a legnagyobb élvezetet nyújtsa. Azon túl, hogy ügyes kézműves módjára munkálkodott a férfi testén, megérintvén minden porcikáját a gyönyörhöz vezető úton, még kifinomult lelkét is az ügy szolgálatába állította. Mindketten tudták, hogy az életükkel játszanak, és ez szokatlan hevességet adott együttlétüknek. Nicolás Vidal születése óta menekült a szerelem elől, nem ismerte a meghittséget, a gyengédséget, a titkos mosolyokat, az érzékek ünnepét, a szeretők felszabadult örömet. Minden együtt töltött perccel közelebb került a felmentő sereg és velük együtt a kivégzőosztag, ugyanakkor Nicolás is egyre közelebb került végzete asszonyához, és örömmel cserélte fel a rá leselkedő veszélyt a Casilda által kínált ajándéokra. Casilda szemérmes volt és félnk, a férje egy zord öregúr volt, aki előtt sosem mutatkozott meztelenül. Ezen a feledhetetlen délutánon, habár soha nem tévesztette szem elől célját, hogy időt nyerjen, néhány pillanatban megfeledkezett magáról, csodálkozva saját érzékiségén, és amit a férfi iránt érzett, hasonló volt a hálához. Így aztán, amikor meghallotta a lovasok távoli zaját, arra kérte, hogy meneküljön, és rejtőzzön el a dombok között. De Nicolás Vidal inkább újra karjaiba zárta, hogy egy utolsó csókot adjon neki, beteljesítvén így a jóslatot, ami végigkísérte a sorsát.

Anagoor falai

Egyszer a Tibeszti-hegység mélyén egy bennszülött túravezető azt kérdezte tőlem, hogy lenne-e kedvem megnézni Anagoor városát, mert ha igen, ő szívesen elkísérne. Megnéztem a térképet, de Anagoor nevű várost nem találtam. Az egyébként részletekben oly gazdag útikönyvek sem tettek róla említést. Azt mondtam: – Milyen város ez, ami a térképeken nem szerepel? – A bennszülött azt válaszolta: – Hatalmas, erős, dúsgazdag város, mely azért nincs rajta a térképeken, mert a Kormányunk nem vesz róla tudomást, úgy tesz, mintha nem létezne. Öntörvényű és nem engedelmeskedik. Saját szakállukra döntenek, és még a király miniszterei sem nyernek bebocsátást. Sem közeli, sem távoli országokkal nem kereskednek. Zárkóztak. Évszázadok óta a masszív falaik mögött élnek. És az a tény, hogy soha senki sem hagyta el a várost, nem azt jelenti, hogy boldogan élnek?

– A térképek – kötöttem az ebet a karóhoz – semmilyen Anagoor nevű várost nem jelölnek, és ez arra enged következtetni, hogy ez is csak az ország megannyi legendájának egyike; valószínűleg a sivatagi délibáb játékáról van szó.

– Napfelkelte előtt két órával érdemes indulnunk – mondta a bennszülött vezető, akit Magalonnak hívtak, mintha nem is hallotta volna az érvelésemet. – A te autóddal, uram, dél körül Anagoor közelében lehetünk. Hajnali háromkor itt vagyok érted, uram.

– Egy olyan várost, amelyről te beszélsz, a térképek dupla karikával és nagybetűvel jelölnének. Ezzel szemben én semmilyen utalást nem találtam Anagoor városára, amely nyilvánvalóan nem létezik. Három órákor várlak, Magalon.

Hajnali háromkor elindultunk, felkapcsolt reflektorokkal, nagyjából déli irányban a sivatagon keresztül, és miközben egyik cigarettát szívtam a másik után, abban a reményben, hogy felmelegszen egy kicsit, láttam, ahogy baloldalt világosodni kezd az égbolt, előbukkant a nap, és rögtön olyan erővel kezdett sütni, hogy egy csapásra meleg lett, a levegő remegett, olyannyira, hogy körös-körül tavak és mocsarak látszóttak, melyekben élesen visszatükröződtek a sziklák, de valójában sehol még egy lavórnyi víz sem volt, csak homok és izzó kövek.

De a kocsi csak rohant velünk tovább lankadatlanul, és pontban 11.37-kor Magalon, aki mellettem ült, megszólalt: – Íme, uram – és valóban, a távolban húsz-harminc méter magas, sárgás színű, egybefüggő városfal látszott, amely több kilométer hosszan húzódott, egyhangúságát néhol tornyok törték meg.

Ahogy közelebb értünk, észrevettem, hogy a fal tövében több helyen sátor-táborok vannak: nyomorúságos sátrak, közepes sátrak, pavilon formájú, úri sátrak, a tetejükön lobogóval.

– Kik ezek? – kérdeztem. Magalon magyarázni kezdett: – A bebocsátásban reménykedő emberek, akik a kapuk előtt táboroznak.

– Tehát vannak kapuk?

– Van belőlük jó pár. Kisebbek és nagyobbak, talán száznál is több, de olyan hatalmas a város kerülete, hogy a kapuk között jelentős a távolság.

– És mikor nyitják ki ezeket a kapukat?

– A kapukat szinte sosem nyitják ki. De azt beszélik, hogy egyiket-másikat mégis ki fogják nyitni. Ma este vagy holnap, három hónap múlva vagy ötven év múlva, nem lehet tudni, éppen ez Anagoor városának titka.

Megérkeztünk. Megálltunk egy masszív vaskapu előtt, ahol sok ember vára-kozott. Csont és bőr beduinok, koldusok, elfátyolozott arcú hölgyek, szerzetesek, állig felfegyverzett harcosok meg egy herceg az egész kis udvartartásával. Időnként valaki egy buzogánnyal megdöngötte a kaput.

– Azért döngetik – mondta a vezetőm –, hogy a városlakók az ütések hallatán jöjjenek és nyissák ki a kaput. Az ugyanis az általános meggyőződés, hogy ha nem döngetik, soha senki sem fogja kinyitni.

Kétségem támadt: – De egészen biztos, hogy a falak mögött van valaki? Nem lehet, hogy a város már rég kihalt?

Magalon elmosolyodott: – Minden újonnan érkezőben felmerül ez a gondolat. Egy időben én magam is azt gyanítottam, hogy a falak között senki sem él. De bizonyíték van az ellenkezőjéről. Némely este, kedvező fényviszonyok között látni lehet, hogy füstoszlopok emelkednek a városból az ég felé, mint megannyi füstölő. Ez annak a jele, hogy emberek élnek odabenn, tüzet gyújtanak, ételt készítenek. Meg aztán van még valami, ha ez nem lenne elég meggyőző: annak idején egyszer az egyik kaput kinyitották.

– Mikor?

– A dátum, hogy őszinte legyek, bizonytalan. Egyesek azt mondják, egy, másfél hónappal ezelőtt, mások viszont sokkal régebbre teszik a dolgot, két, három vagy akár négy évvel ezelőttre, van, aki egyenesen akkorra, amikor Ahm-er-Ehrgun szultán uralkodott.

– És mikor uralkodott Ahm-er-Ehrgun?

– Körülbelül három évszázada... De te nagyon szerencsés vagy, uram... Nézd! Habár dél van, és forró a levegő, de látszódnak a füstök.

A meleg ellenére hirtelen izgatottság kerítette hatalmába a sátortábor különféle lakóit. Mindenki kijött a sátrából, és a falak mögül a mozdulatlan levegőben az ég felé gomolygó két szürke füstcsóvára mutatott. Egy szót sem értettem az izgatott karattyolásból. De a lelkesedés nyilvánvaló volt. Mintha csak az a két nyomorúságos füstcsóva volna a legcsodálatosabb dolog a világon, amely az eljövendő boldogságot ígéri a jelenlévőknek. Ez azonban nekem túlzásnak tűnt a következők miatt:

Először is: a füst önmagában egyáltalán nem növeli az esélyét a kapu kinyitásának, ezért nincs is ok az ujjongásra.

Másodszor: amennyiben odabent is hallják ezt a hatalmas lármát, mint ahogy az valószínű, nemhogy felbátorodnának, de kétszer is meggondolják, hogy kinyissák-e a kaput.

Harmadszor: kizárólag a füst nem bizonyítja, hogy Anagoorban emberek laknak. Nem lehet, hogy csak a tűző nap okozta véletlen tűzről van szó? Vagy, még valószínűbb feltevés, hogy fosztogatóknak sikerült a fal valamilyen titkos nyílásán keresztül bejutni a halott és lakatlan városba, hogy kirabolják, és ők

---

---

gyújtottak tüzet. „Nagyon különös – gondoltam –, hogy a füstön kívül semmilyen más életjelet nem ad a város: sem hangok, sem zene, sem kutyaugatás vagy őrszemek, esetleg kíváncsiskodók a fal tetején. Nagyon különös.”

Így szóltam: – Mondd csak, Magalon: amikor azt a kaput kinyitották, amelyről beszéltél, hány embernek sikerült bejutnia?

– Egyetlenegynek – mondta Magalon.

– És a többiek? Őket nem engedték be?

– Nem voltak többiek. Ez az egyik legkisebb kapu volt, amelynek a zárándokok nem szenteltek figyelmet. Azon a napon senki sem várakozott előtte. Este felé egy vándor érkezett és bekopogott. Semmit sem tudott Anagoor városáról, semmi különöset nem remélt a bejutástól, egyszerűen csak szállást keresett éjszakára. Semmit, de semmit nem tudott, csak a véletlennek köszönhetette, hogy ott volt. Talán épp ezért nyitották ki neki a kaput.

Ami engem illet, én majd huszonnégy évet vártam a fal tövében táborozva. De a kapu nem nyílt ki. És most hazaindulok. A táborban a többi zárándok, az előkészületeimet látva, a fejét csóválja: – Barátom, hová ez a nagy sietség! – mondják. – Egy cseppnyi türelem, a teringettét! Te túl sokat vársz az élettől.

Értelmetlen csábítás

Szeretném, ha eljönnél hozzám egy téli estén, az ablak mögül, szorosan egymáshoz simulva néznénk a sötét és jeges utcák elhagyatottságát, és felidéz-nénk a mesebeli teleket, ahol – tudtunk nélkül – ott éltünk mindketten. Ugyan-azokon a varázsösvényeken jártunk, te és én óvatos léptekkel, együtt mentünk keresztül a farkasoktól hemzsegó vadonon, ugyanazok a szellemek lestek ránk a mohával benőtt tornyokból, miközben varjúrajok keringtek felettünk. S talán együtt készültünk – anélkül, hogy tudtuk volna – a ránk váró titokzatos életre, és ott dobogtatták meg először szívünket örült és gyengéd vágyak. Emlékszel? – mondjuk majd szorosan átölelve egymást, a meleg szobában, te kedvesen rám mosolyogsz majd, miközben odakintről a szélben ide-oda csapódó vaslemezek komor zöreje hallatszik. De te – emlékszem már – nem ismered a régi meséket a névtelen királyokról, az óriásokról és az elvarázsolt kertekről. Sohasem osontál lopva az emberi hangon beszélő bűvös fák alatt, sohasem kopogtattál az elhagyott kastély kapuján, nem bandukoltál az éjszakában a messzi fény felé, sohasem ringatott álomba a megszentelt piroga a keleti égbolt csillagai alatt. Így hát valószínűleg némán állnánk azon a téli estén az ablaknál, én elveszvéen a halott mesében, te pedig más, előttem ismeretlen gondokba mélyedve. Én megkérdezném: Emlékszel? De te nem emlékeznél.

Szeretnék sétálni veled egy tavaszi napon, egy vasárnap, a szürke égbolt alatt, mikor a szél még tavalyi faleveleket sodor végig a külvárosi utcákon. Ilyen környezetben gyakran születnek mélabús és nagy gondolatok, ezekben az órákban szárnyal a képzelet, összekötve azok szívét, akik szeretik egymást. Remények születnek, melyeket nem tudunk szavakba foglalni, de tudjuk, hogy jelen vannak a házak mögött nyíló látóhatár végtelenségében, a tovatűnő vonatokban, a felhőkben. Egyszerűen csak kézen fogjuk egymást, megyünk, könnyű léptekkel, értelmetlen, buta és kedves dolgokat gügyögve. Azután majd kigyúl-nak a lámpák, és a szegényes házak közül előbújnak a város baljós történetei, a kalandok, az áhított románcok. Ekkor mi elhallgatunk majd, csak fogjuk egy-más kezét, hiszen a lelkeink úgyis szavak nélkül beszélgetnek. De te – emlékszem már – sosem mondtál nekem értelmetlen, buta és kedves dolgokat. Nem is szeretheted tehát ezeket a vasárnapokat, a te lelked nem tud beszélgetni a csendben az enyémmel, te nem ismered fel a város varázslatait, sem az alá-szálló reményeket. Te jobban szereted a fényeket, a tömeget, a téged bámuló férfiakat, az olyan utakat, ahol, úgymond, megtalálhatod a szerencsédet. Te más vagy, mint én, s ha el is jönnél azon a napon sétálni, csak panaszkodnál, hogy fáradt vagy, ennyi történe csak, semmi más.

És szeretnék veled elmenni egy elhagyatott nyári völgybe, folyton csak nevetni, a legegyszerűbb dolgokon is, kifürkészni az erdők, a fehér utak, a lakatlan házak titkait. Megállnánk a fahídon, néznénk a hömpölygő vizet, hall-gatnánk a távíróoszlopok meséit, a világ egyik végéből jövő és ki tudja, hová tartó végtelen történeteket. És virágot szednénk a réten, aztán a napsütéses csendben a fűben hanyatt fekvé gyönyörködnénk az ég kék tengerében, a tova-

---

úszó fehér bárányszerű felhőkben, a hegyek csúcsaiban. – Milyen szép! – mondanád. Aztán nem szólnál, hiszen boldogok lennének, testünk elvesztette a múltó évek súlyát, lelkünk felfrissült, mintha csak akkor születtünk volna. De te – most, hogy belegondolok –, félek, értetlenül néznél körül, megállnál, aggódva vizsgálgatnál a harisnyádat, kérnél tőlem még egy cigarettát, türelmetlenül csak a visszaindulásra gondolnál. És nem mondanád, hogy „Milyen szép!”, csak más, számomra teljesen lényegtelen dolgokat. Mert sajnós ilyen vagy. És soha, egyetlen pillanatig sem lehetnék boldogok.

De azért szeretnék – hagyd, hogy elmondjam – beléd karolva, egy novemberi naplementében, mikor tiszta kristályból van az égbolt, végigmenni a város nagy útjain. Mikor életünk kísértetei a kupolák között fogócskáznak, és megbújnak a nyugtalansággal teli utcák gödreiben, megérintvén a bűnös embereket. Mikor a boldog idők emlékei és a jövő előjelei együtt szállnak a föld felett, különös muzsikát hagyván maguk után. A gyermekek ártatlan góggjével nézzük majd a mellettünk folyamként rohanó ezer és ezer ember arcát. Anélkül, hogy tudnánk róla, fényt és boldogságot árasztunk, mindenki kénytelen lesz ránk nézni, nem irigységből vagy rosszindulatúan, hanem mosolyogva, jóságosan, ebben az emberi gyengeségekre gyógyírt hozó estében. De te – jól tudom – nem néznéd a kristály-eget, a lemenő nap ostromolta levegő-csíkakat; szeretnél megállni a kirakatok előtt, nézni az aranyakat, a gazdagságot, a selymeket, ezeket a szánalmas dolgokat. Nem veszed hát észre a kísérteteket, sem a tovaszálló előérzeteket, s nem érzed majd, amit én, a dicső sors hívását. A különös zenét sem fogod hallani, és nem fogod érteni, miért néznek minket jóságos szemekkel az emberek. A nyomorúságos holnapodra gondolsz majd csupán, és fejed felett a tűtoronyban az aranyszobrok feleslegesen emelik fel kardjaikat az utolsó napsugarak felé. És én magányos lennék.

Hiába minden. Talán mindez csak ostobaság, és neked a jobb, mert nem becsülöd túl az életet. Igen, talán neked van igazad, és butaság lenne megpróbálni. De legalább szeretnék újra látni, legalább ennyit szeretnék. Valahogy, mindegy, hogy, újra együtt leszünk és rátalálunk a boldogságra. Nem számít, hogy nappal vagy éjszaka, nyáron vagy ősszel, egy eldugott faluban, egy szerény házikóban, egy nyomorúságos szobában. Én megelégszem azzal, hogy ott leszel mellettem. Nem fogom hallgatni – megígérem – a tető titokzatos zörejeit, nem fogom nézni a felhőket, nem fogok törődni a széllal és a muzsikákkal. Lemondok ezekről a haszontalan dolgokról, bár szeretem őket. Türelmes leszek, ha nem érted, amit mondok, ha számomra különös dolgokról beszélsz, ha a régi ruháid vagy a pénz miatt panaszkodsz. Elúzódom a képzelet játékát, a megszokott reményeket, a szerelemmel oly rokon szomorúságot. De ott leszel velem te. És sikerülni fog, meglátod, egészen boldogok leszünk, így, egyszerűen, egy férfi és egy nő, ahogy a világ minden pontján lenni szokott.

De te – most, hogy belegondolok – túl messze vagy, száz meg száz leküzdhetetlen kilométer. Hol élsz, nem tudom, s azt sem, kik vannak körülöttem, kire mosolyogsz úgy, mint rám egykoron? Neked kevés időbe telt, hogy elfeledkezz rólam. Talán már a nevemre se sikerülne visszaemlékezned. Kikerültem a gondolataidból, elveszttem a megannyi halovány árnyék között. Mégis, másra sem tudok gondolni, csak rád, és szívesen beszélek neked ezekről a dolgokról.

A Kő

– Nos, Professzor? – kérdezte a Tábornok egy türelmetlen mozdulat kíséretében.

– Nos micsoda? – mondta Ka professzor. De nyilvánvaló volt, hogy időt akar nyerni.

– Öt éve már, hogy idelent dolgozik, és soha senki nem zavarta önt. Megbízunk magában. De nem bízhatunk örökre a szavakban. Ideje mutatni valamit.

A tábornok hangjában árnyalatnyi fenyegetés hallatszott, Ka egy fáradt mozdulatot tett, majd elmosolyodott:

– Az elevenemre tapintott, Tábornok – mondta. – Várni akartam még veled, de ön most kiprovokálta. Csináltam *valamit* – hangja suttogóvá vált. – Valami nagyot... És a Napra mondom, ki is kellett, hogy derüljön!

Intett, mintha csak beljebb akarná tessékelni a Tábornokot a barlangba. Bevezette egész a barlang mélyéig, oda, ahol a fal egy keskeny nyílásán beáramló fénysugár világított. És itt, egy simára csiszolt kőpadon pihent a Kő. A Professzor rámutatott.

Egy mandula alakú tárgy volt, majdnem lapos, a felszínén megannyi csiszolás nyoma látszott, mint egy hatalmas gyémánt, de matt, majdhogynem fémszerűen csillogott.

– Jól van – mondta a Tábornok meglepetten. – Ez egy kő.

A Professzor torzonborz, burjánzó bokrot idéző szemöldöke alatt a kék szemekben ravasz fény gyúlt:

– Igen – mondta –, egy kő, de ennek a kőnek nem a földön van a helye, a többi kő között. Ezt kézbe kell fogni.

– Kézbe fo...?

– Kézbe fogni, Tábornok. Ebben a kőben annyi erő van, amennyiről az emberiség sosem álmodott, benne van az Energia titka, egymillió ember ereje. Nézze...

Ujjából horgot formált, tenyerét ívesre hajlította, rátette a kőre, fogást keresett és talált, majd felemelte a kezét s benne a követ. A kéz a kőhöz simult, a vastagabb része volt a tenyérben és az ujjak közt, míg a hegye kilógott és a föld felé vagy a magasba mutatott, aszerint, ahogy a Professzor a csuklóját mozgatta. A Professzor erősen megrázta a karját, a kő hegye röppályát írt le a levegőben. A Professzor fentről lefelé rázta a karját, mindaddig, amíg a kő hegye hozzá nem ért a kőpad mállekony részéhez. És ekkor megtörtént a csoda: a kő hegye eltalálta a sziklát, a mélyéig hatolt, darabokra törte, szétzúzta. Ahogy a Professzor a mozdulatot ismételte, úgy forgácsolta a kő hegye a sziklát, belevágott, lyukat fúrt benne, végül hatalmas krátert vájt, törve, darabolva, porrá zúzva azt.

A Tábornok tágra nyitott szemmel, visszafojtott lélegzettel nézte:

– Csodálatos – mondta félig suttogva, és nagyot nyelt.

– És ez még semmi – mondta a Professzor diadalittasan –, ez még semmi, bár ön az ujjával sosem lett volna képes hasonlót véghezvinni. Ezt nézze meg!

Elővett a sarokból egy nagy, érdes, kemény, feltörhetetlen kókuszdiót, és odanyújtotta a Tábornoknak.

– Rajta – mondta a Professzor –, fogja és törje fel!

– Ugyan már, Ka – mondta a Tábornok, remegő hangon –, tudja jól, hogy lehetetlen, tudja jól, hogy közülünk senki sem lenne rá képes... Csak egy dinoszaurusz tudja, ha rácsap a mancsával, és csak a dinoszaurusz tudja megenni a húsát és meginni a levét...

– Jól van, akkor most figyeljen! – a Professzor hangja teli volt izgalommal.

Fogta a kókuszdiót, és beletette a kőpad imént vájt kráterébe; megragadta a kő másik végét, a hegyét fogta, és a vastag részét rázta. Karjával láthatóan minden megerőltetés nélkül gyors mozdulatot tett, a kő lecsapott a kókuszdióra és darabokra törte. A gyümölcs leve szétfolyt a sziklán, a vájatban héjdarabkák maradtak, a belsejükön a kókuszdió fehér, harmatos, friss, hívogató húásával. A Tábornok megragadott egy ilyen darabkát és mohón a szájához emelte. Nézte a követ, Kát, azt, ami valaha egy kókuszdió volt, és úgy tűnt, képtelen megszólalni.

– A Napra mondom, Ka, ez egy csodálatos dolog! Ezzel a Kóvel az ember megszázszorozta az erejét, szembenézhet bármelyik dinoszaurusszal... A sziklák és a fák urává vált, még egy karja nőtt, de mit beszélek... száz karja, egy seregnyi karja! Hol találta?

Ka elégedetten mosolygott: – Nem találtam. Csináltam.

– Csinálta? Mit akar ezzel mondani?

– Azt, hogy azelőtt nem létezett.

– Maga örült, Ka – mondta a Tábornok remegve. – Biztosan az égből pottyant ide, vagy a Nap küldötte hozta, a levegő egyik szelleme... Hogyan lehet olyasmit csinálni, ami még nem létezett!?

– Lehet – mondta Ka nyugodtan. – Lehet fogni egy követ, és addig ütögetni egy másik kővel, amíg a kívánt formát nem kapjuk. Meg lehet úgy formázni, hogy kézreálló legyen. Aztán ezzel a kézben még több hasonlót lehet csinálni, sőt, nagyobbakat, élesebbeket. Én csináltam, Tábornok.

A Tábornokról csurgott a veríték: – Ezt mindenkinek el kell mondani, Ka, az egész Hordának tudnia kell, az embereink legyőzhetetlenek lesznek. Nem érti? Most már szembeszállhatunk egy medvével, neki karmai vannak, nekünk viszont itt van ez a Kő, szétmarcangolhatjuk, mielőtt ő marcangolna szét minket, elkábíthatjuk, megölhetjük! Megölhetünk egy kígyót, szétzúzhatunk egy teknőst, megölhetünk... nagy Nap... megölhetünk... egy másik embert! – a Tábornok elhallgatott a hirtelen jött ötletet ízlelgetve. Mikor újra beszélni kezdett, szemében kegyetlen fény csillogott: – Így van, Ka, megtámadhatjuk Koammm Hordáját, ők nagyobbak, erősebbek nálunk, de most a mi alattvalóink lesznek, elpusztítjuk őket az utolsó szálig! Ka, Ka! – ragadta meg erősen a vállánál fogva. – Ez maga a győzelem!

Ka komoly volt, óvatosnak tűnt, habozott, hogy megszólaljon-e.

– Éppen ezért nem akartam megmutatni. Tudom, hogy borzalmas dolgot találtam fel. Valamit, ami meg fogja változtatni a világot. Tudom. Egy félelmetes energia forrását fedeztem fel. Sohasem volt még hasonló a földön. De éppen ezért nem akarom, hogy mások tudomására jusson. Ezzel a háború öngyilkossággá válna, Tábornok. Nem kell sok idő és Koammm Hordájának is

---

sikerülne ilyet készíteni, és akkor a következő háborúban nem lennének már sem győztesek, sem legyőzöttek. Ezt a Követ a béke eszközeként gondoltam, a haladásának, de most már tudom, hogy gyilkos valami válhat belőle. Meg fogom semmisíteni.

A Tábornok magánkívül volt: – Maga örült, Ka! Nincs hozzá joga! Ezek az ön ostoba tudományos aggályai! Öt évig volt itt bezárkózva, nem tud semmit a világról! Nem tudja, hogy a civilizációért harcolunk, és ha Koammm Hordája győz, nem lesz többé béke, szabadság, emberi öröm. Szent kötelességünk, hogy miénk legyen ez a Kő! Ez nem azt jelenti, hogy rögtön használni is fogjuk, Ka. Elég, ha mindenki tudja, hogy a birtokunkban van. Kísérleti bemutatót tartunk az ellenség előtt. Aztán szabályozzuk a használatát, de amíg csak nálunk van, senki sem mer majd megtámadni minket. Közben használhatjuk sírásásra, új barlangok kivájására, gyümölcsök feltörésére, a talaj egyengetésére! Elég, ha birtokoljuk, nem szükséges használni. Ez egy visszatartó erő, Ka, sok évig távol fogja tartani Koammm embereit!

– Nem, nem – válaszolta Ka csüggedten –, amint a kezünkben lenne, senki nem állíthatna meg többé minket. Meg kell semmisíteni.

– Hiszen akkor maga egy hasznos idióta, Ka! – a Tábornok hamuszürke volt a haragtól. – Maga is az ő kezükre játszik, maga egy álcázott koammita, mint a magához hasonló értelmiségiek mind, mint az a szónok, aki tegnap este az emberek közötti egységről beszélt. Maga nem hisz a Napban!

Ka megborzongott. Lehajtotta a fejét, szemei összeszűkültek és szomorúvá váltak szemöldöke ágas-bogas bokra alatt: – Tudtam, hogy ide fogunk kilyukadni. Nem vagyok az ő emberük, és ezt ön is tudja. De a Nap ötödik szabályának értelmében visszautasítom, hogy egy olyan kérdésre válaszoljak, amely a szellemek haragját zúdíthatná rám. Gondoljon, amit akar, de a Kő nem fogja elhagyni ezt a barlangot.

– Dehogynem fogja elhagyni, és most azonnal, a Horda dicsőségéért, a civilizációért, a jólétért, a Békéért – üvöltötte a Tábornok. Jobb kezével megragadta a Követ, ahogyan Kától látta, és erősen megrázta, teli méreggel és gyűlölettel, a Professor fejére fölért.

Ka homlokcsontja megreccsent az ütéstől, szájából vérsugár tört elő. Egy nyögés nélkül rogyott a földre, vörösre festve maga körül a sziklát.

A Tábornok döbbenetben bámulta a kezében lévő dolgot. Aztán elmosolyodott, győzedelmes, vad, kegyetlen mosollyal.

– Egy! – mondta.

...

A nagy fa köré kuporodott mozdulatlan lények csoportja elgondolkodva hallgatott. Baa, a szónok letörölte az izzadságot, mely az elbeszélés hevében szabadon csorgott meztelen testén. Aztán a fa felé fordult, melynek tövében a Vezér ült és éppen egy roppant gyökér rágcsálásával foglalatoskodott.

– Hatalmas Szdaa – mondta alázatosan –, remélem, tetszett a történetem.

Szdaa unott mozdulatot tett: – Fiatalok, nem értelek titeket. Vagy talán én öregszem. Jó képzelőerő van, fiam, szó se róla. De nem szeretem a jövőt

---

---

kémlelni. Mit tehetek, még mindig a régi történeteket kedvelem. – Intett, egy összeaszott arcú öreget hívott magához.

– Kedves, jó Kgru, lehet, hogy te nem vagy mestere az Új Éneknek, de azért még tudsz ízes történeteket mesélni. Tied hát a szó.

– Igenis, hatalmas Szdaa – mondta Kgru –, mesélek neked egy történetet szerelemről, szenvedélyről és halálról. Egy múlt századbéli históriát. A címe A Prímás titka, avagy A Hiányzó Gyűrű eltűnése.

Marco Lodoli

Alberto

Tegnap az irodalomtanár a rossz napok sötét arckifejezésével lépett a terembe. Még vége sem volt a szünetnek, de ránk üvöltött, hogy üljetek le és maradjatok csendben. Azért még megehetem a pizzám?, kérdezte Robbioli, de a tanár úr azt mondta, hogy nem. Aztán hozzátette: meghalt Moravia, ma reggel kilenckor. A tanár úrnak sokszor túlzottak az elvárásai, nem gondol bele, hogy ez a Marchiggiani szakközépiskola, azt hiszi, hogy tudunk egy csomó dolgot, amik csak őt érdeklik. Időről időre felírat velünk a füzetbe egy listát az elolvasandó könyvekről – ezeket tényleg el kell olvasnotok, alapművek –, ő tehát diktál, mi pedig írjuk a Roma focicsapatának összeállítását. Egyszerűen csak Laura és Giorgio tudták, ki volt Moravia, regényeket írt a pofa. A tanár úr megint elmondta, hogy állatok vagyunk, és hogy nem érdemlünk semmit. Ökörnek születünk, és ökörként fogunk meghalni is. Mindenkit megbuktat. Sajnál minket, hogy ilyen ökrök vagyunk. Mindig ugyanaz a nőta, kidagad a nyaka, ahogy üvölt. Aztán azt mondta Laurának, hogy nyissa ki a Salinari-Ricci lexikont, és olvassa hangosan a hatszáztizenegyedik oldalt. „Alberto Pincherle, művésznevén Moravia 1907-ben született Rómában, jómódú zsidó családban. Kilencévesen csontritkulást kapott, tizenhét éves koráig télen-ségre volt ítélve, szanatóriumról szanatóriumra járt.” Púpos volt, mint Leopardi?, kérdezte Robbioli. Minden író púpos, mondta Finzi, azért írók. Akkor Laura abbahagyta az olvasást, és azt mondta, meséljen inkább maga, tanár úr, erről a Moraviáról, a könyvből semmit sem érteni. A tanár úr felnézett az újságból és megparancsolta Laurának, hogy olvasson tovább, a Salinari-Riccinél jobban úgysem tudja senki elmagyarázni, meg hogy neki nincs hangja, és nem akarja erőltetni. Én hallgattam is Laurát, míg oda nem ért Moravia első könyvéhez, *A közönyösök*, amit tizenkilenc évesen írt, az én korom, de aztán elvesztettem a fonalat. De végül is miről szólnak ennek a Moraviának a könyvei, kérdezte Lunati, de a tanár úr megmagyarázta neki, hogy ez egy balga kérdés, hogy a regények nem egy vagy két dologról szólnak, a regényekben a történet semmit sem számít. Akkor meg mi számít? A tanár úr erre valami meghatározhatatlan mozdulatot tett a feje felett: a gondolatok számítanak, érted, Lunati, a gondolatok és a stílus. De milyen gondolatok, nekem nincsenek gondolataim, mégis történik velem ezer dolog, mint múlt nyáron, vagy akár tegnap délután. Laura, zárta rövidre a tanár úr, folytasd az olvasást, jobban járunk, onnan, ahol *A római lány*ról van szó. Akkor Finzi azt mondta, hogy ő látta *A római lányt* a tévében, olyan rossz film volt, hogy minden részt ki kellett volna dobni az ablakon. Erre a tanár úr berágott, és kiment a folyosóra, elszívni egy cigarettát, Robbioli a pad alatt újra nekilátott a pizzának, mi meg elkezdtünk fizikát tanulni.

Amióta először megcsókoltuk egymást, április közepén, délutánonként csak Mirellával lógok. Szeretünk találkozni, de aztán sosem tudjuk, mit csináljunk, hogy üssük el az időt.

Mirellának mindegy, azt hajtogatja, csak az a fontos, hogy együtt legyünk, neki ez elég. Talán ha majd lesz autóm, könnyebb lesz, az ember csak kocsi-kázik, az idő meg könnyen elrepül. Néha a Cinecittà Kettőbe megyünk, nézni a boltokat, vagy a Corsóra, esetleg a Rinascentébe. Mirella azt mondja: tetszik neked az a szoknya, nem is kerül sokba. Én azt válaszolom, igen, szép, és megyünk tovább, a következő kirakat elé. Mirella romantikus lány, kicsit régi vágású, olyannyira, hogy még nem is sikerült lefektetnem: más kérdés, hogy nem is lenne hol. Esetleg a Bufalottánál a fűben. Ha lesz kocsim, ez is másképp lesz. Leginkább a Capitoliumra szeret járni, esküvőket nézni, hármat, négyet zsinórban, ott úgyis gyorsan követik egymást. Szereti nézni, ahogy az ifjú pár tiszteletteljesen megcsókolja egymást, a vadonatúj ruhákat, a hangoskodó mamákat, a fényképezéshez összeálló embereket, a csillogó-villogó autókat, egy szóval az egész műsort, ami nekem egy kicsit olyan, mintha cirkuszban lennék. Persze a templomban sokkal szebb, mondja Mirella, a feszülettel és az orgonaszóval, de a Capitoliumon viszont mindig biztosan találni egy csomó párt. Ma is felmentünk azon a lépcsősoron, mert nem volt más programunk. Én csak úgy járok oda, mintha lopni mennék, azt remélve, hogy nem lát meg senki. Az első esküvőn a menyasszony egy szép, formás lány volt, fehér és sárga ruhában feszített, a vőlegény viszont akár egy leégett gyufa. A másodikon két rokon hajba kapott a tér egyik sarkában. A végén már a földön hemperegtek, fehér ingük kilógott a nadrágból, egymás nyakkendőjét cibálva. Te csak maradj itt, élvezd a következő esküvőt, mondtam Mirellának, én megyek, járok egyet. Odáig akartam elmenni, ahonnan rálátni a Forumra, látni az összes régi romot, meg a dagadt macskákat. Ott totyognak a kövek között, egyik-másik megvan vagy tíz kiló is. De mielőtt odaértem volna a korláthoz, ahonnan egy másik lépcső vezet egy nagy, üvegezett ajtóhoz, megláttam egy csoport csüggedt embert, fekete ruhában. Gondoltam, na, füstbe ment az esküvő, a vőlegény lelépett még az egy előtt, pedig az ebéd már ki van fizetve, ott várja őket valamelyik étteremben. Újabb emberek jöttek, szó nélkül, felfelé lassan a lépcsőn. Akkor már furdalni kezdett a kíváncsiság és követtem őket az épületbe.

Egy hatalmas terem közepén volt egy halott öregember, szép ruhában, a hasán egymásra tett kezekkel. Én még sohasem láttam halottat életemben, apámat sem akartam látni, sok évvel ezelőtt. A halott úgy nézett ki, mintha azon gondolkodna, mit kellene csinálni ebben a helyzetben. Ki ez?, kérdeztem egy sráctól, akinek egy köteg újság volt a hóna alatt. Moravia, válaszolta gorombán. Moravia, az író? Az hát. Hatszáztizenegyedik oldal, jutott eszembe, de semmi másra nem emlékeztem. Hatalmas csend volt a teremben. Egy férfi odament a nyitott koporsóhoz és mormolt valamit, talán egy imát. Egy másik megérintette a halott homlokát, majd kivert a hideg veríték, mint amikor hirtelen megijedsz valamitől. Egy széken egy szőke nő sírt, kezében sétatatot tartva. A mennyezet nagyon magasnak tűnt, a terem falai nagyon távolinak, miközben én is egyre közelebb jutottam ahhoz az emberhez, Moraviához. Arra sem emlékeztem, mi volt a keresztnéve. Franco Moravia, Gianni Moravia, Luca Moravia. Engem Albertónak hívnak, odaajándékoztam hát neki az én nevemet: Alberto Moravia, jól cseng. Aztán belém villant, mennyire nem tudok semmit az életről, meg hogy mit kell mondani és gondolni bizonyos helyzetekben, milyen szavakat kell használni, milyen képet kell vágni, csak borsódzott a hátam,

---

---

látván azt a megmerevedett arcot, a fehér, bokros szemöldököt, ami már semmit sem tud elrejteni. Tudj' Isten, hányan házasodtak össze közben, hányszor pityergett Mirella. Hány gyermek a pocakban, vagy újszülött, bokáig lecsúszott harisnyában, elcseppenő orral. Hány felejthetetlen fénykép, mennyi konfetti. De mielőtt visszatértem volna a világomba, szerettem volna mondani valamit ennek a szép embernek, csak egy dolgot, most, hogy fél méterre voltam tőle. Hatszáztizenegyedik oldal, mormoltam, és futásnak eredtem, hogy elmeneküljek, és ne lássam, ahogy mosolyog, rajtam.

Gabriel García Márquez

Műrózsák

A hajnali félhomályban tapogatózva Mina magára öltötte az ujjatlan ruhát, amit előző este készített az ágy mellé, és beletúrt a ládába, hogy megkeresse a ruhához tartozó ujjakat.

Aztán nem lelvén azokat, folytatta a keresést, megnézte a falba vert szögeket s benézett az ajtók mögé is. Megpróbált nesztelenül mozogni, hogy ne ébressze fel vak nagyanyját, aki ugyanabban a szobában aludt. De mikor szeme hozzászokott a sötéthez, észrevette, hogy a nagymama már felkelt és kiment a konyhába. Utána ment, hogy megkérdezze, mit tud a ruhaujjakról.

– A fürdőszobában vannak – mondta a vak öregasszony. – Kimostam őket tegnap délután.

Ott is voltak, két facsipesszel egy dróthoz erősítve, de még nedvesen. Mina visszament a konyhába és kiterítette az ujjakat a tűzhely kövére száradni. Szemben vele a nagymama a kávé kevergette és élettelen pupilláit a folyosó kiálló tégláira szegezte, melyeken különféle, virágcserepbe ültetett gyógyfüvek díszeltek. – Mászor ne nyúlj a holmimhoz – mondta Mina. – Ilyenkor nem lehet a napsütéssel számolni.

A vak öregasszony a hang felé fordította arcát.

– El is felejtettem, hogy első péntek van – mondta.

Mélyet szippantott a levegőből, így ellenőrizve, hogy a kávé elkészült, majd levette a fazekat a tűzről.

– Tegyél alá papírt, koszos az a kő – mondta.

Mina végighúzta az ujját a tűzhely kövén. Koszos volt. Egybefüggő koszréteg borította, ami azonban csak dörzsölésre jött volna le, így nem volt valószínű, hogy összekoszolja a ruhaujjakat.

– Ha összekoszolódnak, te leszel a felelős – mondta.

A vak öregasszony töltött magának egy csésze kávé.

– Mérges vagy – mondta, miközben egy széket tolt a folyosó felé. – Csúnya dolog bűnbakot keresni, ha valaki mérges.

Leült az udvar rózsáival szemben, hogy megigya a kávéját.

Mikor harmadszor hallotta a misére hívó harang kondulását, Mina levette a ruhaujjakat a tűzhely kövéről. Még mindig nedvesek voltak, de felvette őket. Angel atya nem engedné fedetlen vállakkal áldozni. Nem mosta meg az arcát. Egy zsebkendővel letörölte a pirosító nyomait, fogta az imakönyvét és a köpenyét, és kiment az utcára. De negyedóra múlva már újra otthon volt.

– Le fogod késni az evangéliumot – mondta a vak öregasszony. Ott ült még mindig az udvar rózsáival szemben.

Mina egyenest az árnyékszék felé vette az irányt.

– Nem tudok elmenni a misére – mondta. – A ruhám ujjá nedves, és az egész ruhám vasalatlan. – Úgy érezte, mintha egy mindent látó tekintet követné.

– Első péntek van, és nem mész misére – mondta a vak öregasszony.

Mikor visszatért az árnyékszékről, Mina töltött magának egy csésze kávé és odaült az ajtóhoz az öregasszony mellé. De nem tudta meginni a kávé.

– Te vagy a hibás – mondta visszafojtott haraggal a hangjában, és érezte, hogy előntik a könnyek.

– Te sírsz! – kiáltott fel a vak öregasszony.

Letette az öntözőkannát az oregánócserepek mellé és kiment az udvarra.

– Sírsz – ismételte meg.

Mina letette a csészét a földre, és csak aztán mondta:

– Dühömben sírok.

Odament a nagymama mellé.

– Meg kell gyónnod, hogy miattad lemaradtam az első-pénteki áldozásról.

A vak öregasszony mozdulatlanul várta, hogy Mina becsukja a hálószoza ajtaját. Aztán elsétált a folyosó végéig. Lehajolt és addig kutatott, amíg meg nem találta a tele csészét. Beleöntötte a kávé az agyagfazékba.

– Isten tudja, hogy tiszta a lelkiismeretem – mondta.

Mina anyja lépett ki a hálósobából. – Kivel beszélsz? – kérdezte.

– Senkivel – válaszolt a vak öregasszony. – Már mondtam, hogy lassan megbolondulok.

Mina bezárkózott a szobájába, kigombolta a mellényét és elővette a három kulcsocskát, melyek biztosítótűvel voltak a ruhájához erősítve. Az egyik kulccsal kinyitotta a szekrény legalsó fiókját és előhúzott egy kicsiny fadobozt. A másik kulccsal kinyitotta a dobozt. A dobozban egy csomó színes papír volt gumival átkötve.

A mellénye alá rejtette a paksamétát, visszatette a dobozt a helyére és bezárta a fiókot. Aztán kiment az árnyékszékre és a papírokat bedobta a mélybe.

– A misén kellene lenned – mondta az anyja.

– Nem tudott elmenni – szólt közbe a vak öregasszony. – Elfelejtettem, hogy első péntek van, és tegnap délután kimostam a ruhaujjakat.

– Még mindig nedvesek – mormolta Mina.

– Sokat kellett dolgoznia ezekben a napokban – mondta a vak öregasszony.

– Százötven tucat rózsával kell kész lennem Húsvétig – mondta Mina.

A nap már korán melegen sütött. Hét óra se volt még.

Mina a szobában rendezte be a rózsacsináló műhelyt: egy kosár tele szirmokkal és dróttal, egy láda gumis papír, két olló, egy guriga fonál és egy palack gumi. Nem sokkal később megjött Trinidad is, egy kartondobozzal a hóna alatt, és megkérdezte, miért nem ment el Mina a misére.

– Nem volt ujjá a ruhámnak – mondta Mina.

– Kérhettél volna kölcsön valakitől – mondta a lány.

Hozott egy széket, hogy odaülhessen a szirmokkal teli kosár mellé.

– Már késő volt – mondta Mina.

Befejezett egy rózsát. Aztán közelebb húzta a kosarat, hogy az ollóval kifodrozhassa a szirmokat. Trinidad letette a kartondobozt a földre és bekapcsolódott a munkába.

Mina a dobozt figyelte.

– Cipőt vettél? – kérdezte.

– Döglött egerek vannak benne – mondta Trinidad.

Mivel Trinidadnak nagy gyakorlata volt a szirmfodrozásban, Mina elkezdett szárazakat fabrikálni zöld papírral bevont drótból. Csendben dolgoztak, észre

---

---

sem vették, hogy a nap egyre magasabbra kúszik, megvilágítva az idillikus képekkel és családi fényképekkel díszített szobát. Mikor elkészült a szárákkal, Mina odafordult Trinidadhoz, de tekintete mintha a semmibe nézett volna. Trinidad csodálatos ügyességgel fodrozta a rózsákat, éppen csak az ujjá hegyét mozgatva.

Mina tekintete a Trinidad lábán lévő férficipőkön állapodott meg. Trinidad, hogy elkerülje a tekintetet, anélkül hogy a fejét felemelte volna, hátrahúzta a lábát és abbahagyta a munkát.

– Mi történt? – mondta.

Mina közel hajolt hozzá.

– Elment – mondta.

Trinidad az ölébe ejtette az ollót.

– Nem.

– Elment – ismételte Mina.

Trinidad figyelmesen nézte a lányt, nem is pislogott. Egy függőleges ránc választotta ketté összenőtt szemöldökét.

– És akkor most? – kérdezte.

Mina hangja meg sem remegett:

– Akkor most semmi – válaszolta.

Trinidad tíz óra előtt ment el.

Mina, megszabadulván lelke terhétől, elindult, hogy a döglött egereket be-dobja az árnyékszékbe.

A vak öregasszony a rózsabokrot metszette.

– Találd ki, mi van ebben a dobozban – mondta Mina, mikor elment mellette.

Megrázta a dobozban levő egereket.

A vak öregasszony figyelmesen hallgatott.

– Még egyszer! – kérte.

Mina megismételte a mozdulatot, de a vak öregasszonynak nem sikerült rá-jönnie, mi van a dobozban; harmadszor már úgy hallgatta, hogy mutatóujjával támasztotta füle hátulját.

– Egerek, amik tegnap éjjel estek csapdába a templomban – mondta Mina.

Visszajövet nem szólt a vak öregasszonyhoz. Az azonban követte őt. Mikor beért a szobába, Mina már ott ült a zárt ablak mellett és az utolsó simításokat végezte a rózsákon.

– Mina – mondta a vak öregasszony –, ha boldog akarsz lenni, ne bízz az idegenekben.

Mina ránézett, de nem szólt. A vak öregasszony leült a lány mellé és neki akart kezdeni a munkának. Mina azonban elhárította a segítséget.

– Ideges vagy – mondta a vak öregasszony.

– A te hibád – mondta Mina.

– Miért nem mentél el a misére? – kérdezte a vak öregasszony.

– Ezt nálad jobban senki nem tudja.

– Ha csak a ruhaujjak miatt lett volna, nem vetted volna a fáradságot, hogy elmenj itthonról – mondta a vak öregasszony. – Találkoztál valakivel útközben, aki bosszúságot okozott neked.

Mina a vak öregasszony szemei előtt mozgatta a kezét, mintha valami lát-hatatlan üveget tisztítana.

– Olyan vagy, mint egy jósnő – mondta.

– Ma reggel kétszer is kimentél az árnyékszékre – mondta a vak öregasszony. – Máskor soha nem mész kétszer.

Mina továbbra is a rózsákkal foglalatostkodott.

– Megmutatnád, mit őrzöl a szekrényben, abban a fiókban? – kérdezte a vak öregasszony.

Mina fogta a rózsát, sietség nélkül beszórta az ablakkeretbe, elővette a mellénye alól a három kulcsocskát, és belehelyezte azokat a vak öregasszony tenyerébe, aki azonnal össze is zárta a markát.

– Menj, és nézd meg a saját szemeddel – mondta.

A vak öregasszony ujjá hegyével vizsgálta a kulcsocskákat.

– Az én szemeim nem látnak az árnyékszék mélyére.

Mina felemelte a fejét, és furcsa érzés kerítette hatalmába: érezte, hogy a vak öregasszony tudja, hogy őt nézi.

– Szedd csak ki az árnyékszék aljáról, ha annyira érdekelnek az én holmijaim! – mondta.

A vak öregasszony elengedte a füle mellett a megjegyzést.

– Mindig hajnalig írsz az ágyadban – mondta.

– Te magad szoktad lekapcsolni a lámpát – mondta Mina.

– És te rögtön utána meggyújtod a kislámpát – mondta a vak öregasszony.

– Még azt is meg tudnám mondani, hogy mit írsz, abból, ahogy lélegzel.

Minának nagy lelkiőre volt szüksége, hogy ne jöjjön ki a sodrából.

– Jól van – mondta, anélkül hogy felemelte volna a fejét. – És ha, tegyük fel, így is van, mi ebben olyan különös?

– Semmi – válaszolta a vak öregasszony. – Csak annyi, hogy emiatt elmulasztottad az első pénteki áldozást.

Mina összeszedte a guriga fonalat, az ollókat, egy marék szarát és a félbehagyott rózsákat, mindent belerakott a kosárba és szembefordult a vak öregasszonnyal.

– Azt akarod, hogy megmondjam, mit kerestem az árnyékszéken? – kérdezte.

Rövid, várakozással teli csend után Mina válaszolt a saját kérdésére: – Kalkálni mentem.

A vak öregasszony bedobta a kosárba a három kulcsocskát.

– Jó kifogás lenne – mormolta, és a konyha felé indult. – Meg is győztél volna, ha nem ez volna az első alkalom az életemben, amikor valami közönségeset hallok tőled.

Mina anyja szembejött vele a folyosón, egy csomó tüskés ágat cipelt.

– Miről van szó? – kérdezte.

– Arról, hogy bolond vagyok – mondta a vak öregasszony. – De úgy látszik, nem akarnak bolondokházába küldeni, legalábbis amíg nem kezdek el kövekkel dobálózni.

Antonio Tabucchi

Amilyen áldott jó vagy

*Bizonyos dolgokon úrrá tudunk lenni,
más dolgokon nem.*

*Úrrá tudunk lenni a gondolaton, az ér-
zésen, az ellenszenvén.*

(Epictetus: Kézikönyv)

Kedvesem,

....mert ez így nem mehet tovább, részemről, te talán nem is gondoltad volna, de nekem saját magamra is kell gondolnom, menedéket kell találnom. Éjszakákön át töprengtem: mit jelentek én ennek a férfinak? biztonságot, a családi tűzhely melegét, kényelmet? Lehetséges, hogy mindig én legyek háttérbe szorítva, mindennel, de tényleg mindennel szemben? Tudod jól, szeretlek (vagy talán inkább szerettelek), de képzelj magad a helyembe, hisz mindig oly' könnyedén képzeltem magad a szenvedők helyébe, csak egyszer próbáld meg magad az én helyembe képzelni. Persze nagyon nemes dolog, amit csinálsz, nem akarom tagadni, ha létezik a paradicsom, te megérdemelnéd, hogy odakerülj, még ha talán kevésbé hiszel is benne, mint én. És megértem, hogy úgy érzed, a te vállaidat nyomja a világ szenvedése, de nézd, nem te leszel, aki megoldást talál rá, a világ mindig is szenvedett, és szenvedni is fog, annak ellenére, hogy léteznek olyan emberek, mint te. Vegyük például az utolsó utazásodat, Abesszíniába. Így elmenni, huszonnégy óra alatt, miközben én anyámnál voltam Velencében, csak mert a Szervezet táviratot küldött Párizsból és kérte, hogy indulj azonnal. A repülőtérről hívtál fel, az utolsó pillanatban, beszállás előtt, nem tudom, emlékszel-e. Szerinted ez a módja? Azt mondtad, nézd meg a fényképeket, amit Párizsból küldtek, és mindent meg fogsz érteni, ott vannak a kisszekrényen a bejárati ajtó mellett. És az első dologom az volt, amikor hazáértem Velencéből (kénytelen voltam miattad a 16.41-es vonattal jönni, amiről 18.48-kor át kell szállni Bolognában, így csak 19.47-kor ér be, Velence messze van, te is tudod, és szeretem inkább ott tölteni az éjszakát, mint oda-vissza utazgatni egy nap alatt), hogy megnézzem a szörnyű fényképeiteket. A forró sivatagot ábrázolták, a föld berepedezett a tikkasztó hőségtől, egy rakás ember a ponyvák alatt, asszonyok gyermekeikkel a karjukban, felpuffadt hasú, kiguvadt szemű kis lények. El tudom képzelni, milyen jó érzés neked leszállni a Világszervezeted repülőgépéről, lepakolni az élelmiszer-csomagokat, felállítani a tábort kórházat, felvenni az Európából magaddal hozott köpenyt és a fertőtlenített kesztyűt, és a generátorok által táplált lámpák fénye alatt gyakorolni életmentő művészetedet a szegény gyermeki testeken. Ismétlem, meg tudom érteni. De te is meg kell hogy érts engem. Bedobtam a szemétkosárba a borzalmas képeket és az első vonattal visszamentem anyámhoz. Nem várhattalak otthon, mint Penelopé, abban az idegállapotban. Gianni, mint tudod, mindig

---

kedves volt, nemcsak velem, hanem veled is, még ha nem is ismer, mert tisztelt mint embert, és biztos vagyok benne, hogy amilyen áldott jó vagy, meg tudod majd érteni mindazt, ami...”

Nézd, felesleges is lenne, hogy folytasd, de tényleg, kedvesem, mert én megértelek, senki más nem érthetne jobban meg, mégis azt szeretném, ha folytatnád, hiszen egy részletes magyarázattól talán megkönnyebbülnél, és nem éreznéd hibásnak magadat, mert ezt aztán végképp nem akarom. Gian-nischicchio kedvességét nem vitatom, és főleg a jó modorát, ez rögtön világos volt. És az, hogy rád csörgött minden reggel és este, ugyan már, ne kapd fel a vizet, ne csüggedj és más efféle dolgok, amik bátorítanak, amiktől ember-nek érzed magad, mindez számomra megható, mert azt jelenti, hogy valaki törődött veled, és éppen erre volt a legnagyobb szükséged abban az átkozott időszakban. Tökéletesen értem, mikor arról a napról beszélsz, amikor elhatároztad, hogy a hétvégét a régi házunkban töltöd a tengernél, és egyszer csak megálltál az út szélén, leállítottad az autód motorját, és, a te szavaiddal élve, „leblokkoltál”. Tudod, mi történt? Megmagyarázom. Pszichiátriai kifejezéssel ezt úgy hívják, pánik. Egyszerűen csak rád tört a pánik. Persze, bizonyos esetekben, a pánik kialakulásánál nem szabad figyelmen kívül hagyni a pszichológiai okokat: a te eseted pont ilyen, erősen zaklatott voltál. Mert, mint ahogy te mondod, a tudat, hogy üresen fogod találni a házat, és hogy én messze vagyok, mintha felszívódtam volna, mély elhagyatottsággal, sőt, levertséggel töltött el. És mi értelme van egy ilyen dolognak, tehetnéd fel magadnak a kérdést, anélkül hogy valóban megkérdéznéd, vagyis hogy miért jó egy olyan házban tölteni a hétvégét, ahol boldog napokat töltöttem valakivel, amikor ez a valaki nincs, és minden, a bútorok, a tárgyak, még a tányérok is róla beszélnek? Nem szükséges a nekem tulajdonított jószág ahhoz, hogy megértssem ezt a dolgot, még a kövek is megértenék. Mint ahogy én vagyok az első, aki megérti, hogy Gian-nischicchio közel állt hozzád. Még hálás is vagyok neki, tudod? És megértem, hogy ő jelentette neked a vonatkozási pontot. Azon a napon tehát rád tört a pánik, ahogy írod, még ha maga a kifejezés tőlem is származik. Szerencsére ott volt az a kávézó az út túloldalán, ami egyben élelmiszerbolt is, a tulaj az a falábú öreg, aki olyan, mint egy intézmény a mi kis tengerparti falunkban. Otthagytad az autót a régi ház előtt, amelyen ott a márvány emléktábla, itt született a trombitás költő, bementél a kávézóba és felhívtad Giannischicchiót. Azt hiszed, talán nem értem, miért telefonáltál Giannischicchióknak? Hát kinek kellett volna telefonálnod, talán nekem, aki akkor Abesszíniában voltam? – mert aznap pont Abesszíniában voltam.

Gianni józan ember, tapasztalt, és főleg szeret téged (minket). Azt mondta, amit egy olyan valaki mondhatott, aki szeret téged, és amit leírsz abban a levélben: baráti, megnyugtató, kedves szavakat. Amikre szükséged volt, amit hallani akartál. Mert az ember az életben mindig szükségét érzi, hogy azokat a szavakat hallja, amiket hallani akar, és Gianni, hála az égnek, tökéletesen tudta, melyek azok a szavak, amiket hallani akartál. És az ő szavainak köszönhetően újra be tudtál ülni az autóba és elértél a házunkig, ami alig egy kilométerre van a falutól, áthajtottál az olajligeten (apropó, kivették már az olajfákat, és szőlőt ültettek a helyükre ezek a mohó új tulajdonosok?), és végre beléptél a házba. Kitártad az ajtókat és az ablakokat, és, ahogy a leveledben írod, a ház nem tűnt

---

már kísértetek által lakottnak, a hiányom nem töltött már el gyötrő érzéssel, főztél magadnak egy teát, felvettél egy pulóvert, és rájöttél, hogy nem is olyan félelmetes minden, mint ahogy előtte gondoltad, és akárhogy is van, az élet megy tovább.

A többit pedig, amiről nem írsz, el tudom képzelni magamtól. Mindenesetre értékelem, amit mondasz, oly' önzetlenül, hogy egy férfira biztos nagy hatással van, hogyha, amikor hazatér egy távollétből, ami egy kicsit talán hosszúra nyúlt, nem találja otthon asszonyát, helyette csak egy levél várja a kissekrenyen. És nem tagadom, a hatás nem maradt el, mert a szívem mélyén (nézd, milyen ostoba vagyok) hazafelé, az embert próbáló repülőút alatt, arra gondoltam, hogy elviszlek vacsorázni az Esiodóba, tudod, az a régi vendéglő, ahol kenyérlevest meg kitűnő rostélyost lehet enni, és biztos voltam benne, hogy vacsora közben meg fogod kérdezni: milyen volt?, hogy vagy?, sokat szenvedtél? Ezzel szemben az ember azt a levelet találja, amiben az van írva, hogy biztosan megérti a helyzetet, amilyen jó is ő. És én, ahogy mondtam, megértettem, még ha a jószággal kapcsolatban, meg kell hogy mondjam, túlzol, mert nem vagyok olyan jó, mint állítod, és főleg, mert abban, hogy jónak titulálsz, mindig volt a részedről egy kis felsőbbrendűség, nem merem kimondani, hogy megvetés.

Mindenesetre, nézd... a többit tökéletesen sikerült elképzelnem, és igazán nem volt szükség rá, hogy elmeséld. Egy hétre rá Gianni ajándékozott neked egy mobiltelefont (az elsők közül való volt!) és azt mondta: hívj, ha gondod van. Természetesen a lelkedre kötötte, hogy tartsd be a szükséges óvintézkedéseket, mert valaki az ő korában, aki több mint harminc éve házas, a második feleségével, meg kell hogy hozzon bizonyos biztonsági intézkedéseket, ez is érthető. Hiszen mindannyian tudjuk, hogy amikor valaki a házastársi hűségéről beszél, az nem más, mint egyhangúság, mondjuk ki őszintén: a házassága romokban hever. Meg aztán Gianni még mindig szép ember, a kora ellenére. És főleg, tud udvarolni. De nem azt a buta udvarlást értem ez alatt, amire az ember általában gondol: hanem inkább egyfajta szeretetteljes figyelmességet, egy olyan embertől, aki valóban aggódik, aki tudni szeretné, hogy érzi magát a nő, hogy tölti a napjait, hogy alszik. És egy szép napon – ez is érthető, le sem kellett volna írnod – meghívtad a tengerparti házunkba. Felhívtad, arról a telefonról, amit ő ajándékozott neked, és azt mondtad: Giannino, neked és a támogatásodnak köszönhetően sikerült lejutnom az olajligetes házba, és szeretnék meghívni vacsorára. Neki pedig nem kellett kétszer mondani.

Tudod, a leveledben, amely oly' őszinte, és amely az én legőszintébb megértésemre talált, van valami, ami nincs rendben. Talán furcsának tűnhet neked, vagy egy jelentéktelen részletnek, de arról van szó, amikor azt írod, hogy te csak egy érzelmi igénynek engedelmeskedtél. Jobban mondva, hogy egy szerelmi igénynek engedelmeskedtél. A szerelem akkor válik viszonzottá, ha mindkét fél szerelmes, kedvesem, és azt vártam volna, hogy ezt írod nekem, azzal az igazi őszinteséggel, ami mindig is jellemezte közös életünket. Azt írhattad volna (sőt, azt kellett volna írnod): tudod, az történt, hogy amíg te nem voltál itthon, én szerelmes lettem. Kicsit vagy nagyon, nem számít, a szerelemnek különböző fokai vannak, olyan, mint a láz, lehet nagyon magas vagy csak egy kis hőemelkedés, de mindenképp magasabb testhőmérséklet. De nem, úgy állítod be ezt a te Giannischicchiódat, mint valami frissítőt. Mintha csak azt

---

---

mondanád, tudod, te nem voltál itthon, kellett egy kis frissítő. Tényleg, erről jut eszembe, olvastam egyszer egy antropológiával foglalkozó könyvben, hogy a cantabriai partvidéken, a történelmi vándorlások színterén, ahol a kikötőkben hosszú útra indultak a tengerészek, és mivel sokáig távol voltak otthonuktól, az asszonyok, hogy ne töltsék szomorúan és magányosan ezeket az időszakokat, kerestek maguknak egy derék embert, aki társukul szegődött, és ezt a figurát hívták éppen így: *frissítő*.

Nem éltek együtt, nem alapítottak új családot, semmi hasonló, csak találkoztak, amíg haza nem tért a fehér özvegy igazi ura. Ki az a pasas, aki azzal a fehérnéppel járkal?, kérdezték az emberek. Az?, a Maria vagy a Gioacchina frissítője. Elfogadott dolog volt a társadalomban és senkit sem botránkoztatott meg. Most már felesleges tagadni, az első két-három hónapban Giannischichio „frissítőnek” kellett neked. Mindazonáltal egész jól frissíthet: volt két felesége, három vagy négy menyasszonya, és talán egész életében máson sem járt az esze, mint kissé túlhevült hölgyek felfrissítésén. De engedtessek meg nekem, hogy ha az ember hét hónap távollét után hazatér, és az asszonya helyett egy levél várja a kissekreényen, azt gondolhassa, hogy nem csupán egy frissítőről van szó. Főleg, ha abban a levélben arról van szó, hogy. Nos, figyelj, felesleges is, hogy folytasd ezt a minden részletre kiterjedő és tökéletesen logikus levedet, felesleges, hogy sokadjára is azt ismételd: amilyen jó te vagy, nem lehet, hogy ne értsd meg, ki kellett valahogy töltenem a magányomat, és, hogy végül is kettőnkért tettem, mert Giannival ez egy lehetetlen szerelem, ha figyelembe vesszük a családi helyzetét, no meg a korát: ez, végül is, csak egy módja a rád való várákozásnak, mert ennek a képtelen szerelemnek vele nincs jövője, még a barátaink is ezt mondják, ők mellettem álltak ebben a történetben, bár Lore gyözködött: de, igen, élvezd csak ki ezt a szerelmet, hisz ő egy vonzó férfi, és szilárd lábakon áll, ha érted, mire gondolok. Amilyen jó vagyok, ahogy te fogalmaznál, megértettem. Nagyon jól értem. Értem, hogy két ember a ti helyzetekben elmegy az Iguacu-vízeséshez. Brazília elbűvölő országa, én is ismerem, tudod, dolgoztam Amazóniában meg az északkeleti területeken, érintetlen ország, hatalmas, ideális az új élet kezdéséhez, meg világot látni, főleg egy olyan ember számára, mint te, akinek a világot én meséltem el, mert ő mindig otthon maradt. És ha egy nap Gianni, pont Gianni, aki sosem volt gyakorlati ember, mert azt hitte magáról, hogy ő a nagy erotikus költő, tehát pont Gianni ajánlatot kap a Fejlődő Országokért Nemzeti Hivataltól, hogy irányítson egy nagyszabású mérnöki munkát abban a távoli országban, talán hagynod kellett volna, hogy elmenjen ő is, éppen mikor végre volt valaki, aki magával vitt az elhagyatott helyekre, a legyengült emberek és az alultáplált gyerekek közé, de a Föld egy buja szegletébe, egy első osztályú szállodába, épp a munkálatok mellett, a fizetés mesés, és téged hercegnőként kezelnek, ami azelőtt sosem fordult elő veled az életben. És ha Gianni egészen mást javasolt volna, valami szánalmasat, neked, akiben mindig is ott volt a cigány lelkület, ha például azt mondta volna: figyelj, drágám, van egy szép házam Velencében, ami egyébként is romantikus város, ott találkozgathatnánk hétvégenként, igazán szerelmes találkák lehetnének, közben beugorhatnál anyádhoz, felülsz a vonatra, nem nagy ügy, én is vonatra szállok Milánóban, majdnem ugyanannyi idő mindkettőnknek, csak az a fontos, hogy a feleségem ne tudja meg, tudod, vé-

---

göl is ő négy-öt évvel fiatalabb nálad, miatta rúgtam fel az első házasságomat, és mindent összevetve szeretem is, unokáim vannak az első házasságomból, gyerekeim ebből, megértheted, hogy az én koromban nem érzek magamban erőt, hogy harmadszor is új életet kezdjek. Ha ezt mondta volna, megértettem volna, hogy elküldöd melegebb éghajlatra, a te büszkeségeddel, biztos ezt választad volna: Giannino, menj végig autóval este az állomáshoz vezető úton, ott találod a neked való nőket. De nem, ő, az ő helyzetében, a szép feleségével, aki, köztünk legyen mondva, egyáltalán nem marad el tőled, a pozíciójával, mindent vagy semmit játszik egy *amour fou*-nak köszönhetően, sose hittem volna, hogy képes lehet rá. És te mi mást tehetnél volna, mint hogy követed az Iguaçuhoz? Tudod, mit mondok erre, bocsásd meg a kissé nevetséges paradoxont, én is elmentem volna. Bárcsak az én életemben is lett volna egy Gian-nischichio!

De az én utamba Giovanna került. Aki szeret engem. Én is szeretem. Naivnak naiv, nem tagadom, de ez a kora miatt van, végül is hozzád képest gyerek, hiszen én vagy te már jó ideje nem vagyunk gyerekek, és gyereket akart tőlem, sikerült is, az, ami nekünk kettőnknek sosem sikerült. Persze nincsenek meg benne a te tulajdonságaid, azok a kitörések, a vállalkozó szellem, és főleg a te bohémságod. Az életben inkább filológus, abban az értelemben, hogy mérlegel, szóról szóra, helyzetről helyzetre halad. Gondold csak el, mikor először belépett a házunkba, ez volt az első mondata: itt fel kell újítani a parkettát. Nem egy bonyolult nő, az ő világa az a sok szép holmi, amink most van, a létre vonatkozó rögeszmék és a sikerért való aggódás nélkül, biztosíthatlak, tényleg a legnagyobb öröme az volt, hogy felújíttathatta a parkettát. De legalább nincsenek rögeszméi, és ha elmegyek pár hónapra, nem siránkozik, nem érzi magát szerencsétlen elhagyottnak, mint egyes nők, akik nem képesek férfi nélkül lenni egy hétnél tovább.

Egészen véletlenül tudtam meg, hogy te és Gianni hazajöttetek. A gát kész, és ideje volt, hogy hazajöjjetek, az orvos mondta, aki Giannival foglalkozik, és, mint tudod, kedves barátom. Ő is szeretne ENSZ-orvosként dolgozni, mert önzetlen és nagylelkű, de az asszonykája rövid pórázon tartja, azzal a kifogással, hogy nem hagyhatja ott a munkáját.

Igy aztán ne lepődj meg, ha hét év után lemásolom neked a levelet, amit a kissze krényen hagytál, egyébként biztos vagyok benne, hogy szívességet teszek vele, mert biztos nem volt rá időd, hogy annak idején másolatot készíts, tekintve a sietséget, ahogy elhagytál. Igaz, hogy sok idő telt el, és talán furcsának tűnhet neked, mikor megkapod egy hét évvel ezelőtti leveled másolatát, de tudod, ilyen az élet, folyamatok és ismétlődések. És én azt gondoltam: mit kezdjek már a levelével, ha már az ő folyamata véget ért, legalábbis Giannival. Tudod, tegnap Baudino doktornál jártam, a kedves barátomnál, aki a trópusi betegségekkel foglalkozik. Tudtam, hogy Gianni úgy jött haza, hogy attól félt, összeszedett valami amőbát, vagy más hasonló betegséget, de nem nagyon izgatott. A barátom nem volt bent, talán az ezüstlakodalmát ment megünnepelni az amőbákkal, hiszen már több mint húsz éve foglalkozik trópusi betegségekkel. A titkárnője volt ott, egy rendes, naiv lány. Azt mondja: a doktor úr nincs benn, csak holnap lesz. Nem számít, mondom én, beülök egy pillanatra az irodájába, bepillantok a papírjaiba, végül is, egy kicsit az enyéme is.

Gianni leletei ott voltak legfelül. Szarkóma, kedvesem, prosztataszarkóma. Nem tudom, képből vagy-e, lehet, hogy nem, a szarkóma a rák egyik leg-agresszívabb formája, gyorsan terjed, és valóban, azt hiszem, Gianninak már áttétei vannak. Baudino barátom egy napon el kell hogy majd mondja neked, felesleges, hogy holmi trópusi betegséggel áltasd magad, amikor egészen másról van szó. De talán szegénynek ki tudja, milyen gondjai lehetnek, hogy közölje veled, már csak emberi tiszteletből is, tudja, hogy Gianniért feláldoztál egy házasságot, saját magadat, az életedet, és hogy már nem vagy fiatal. Úgy-hogy, amilyen jó vagyok, gondoltam, hogy én értesítelek, hiszen mindazonáltal továbbra is barátod vagyok. Amikor az áttétek kiteljesednek, a fájdalom nagyon erős lesz, igazán nagyon erős, és Gianni úgy fog nyüszíteni, mint egy kutya. És neked is szörnyű lesz, mert egy ilyen beteg vonyítása a legrosszabb, amit csak hallani lehet. És egy olyan országban, mint a miénk, ahol a fájdalom kezelése nem teljesen kialakult, úgy fog szenvedni, mint egy állat, mert az orvosok félnek a törvény szigorától, ha a megengedettnél több morfiumot írnak fel. Ha mindez megtörténne, mint ahogy, gondolom, meg fog történni, fordulj csak hozzám, nekem kétféleképp morfiomom van, ezzel járom a világot, nem okoz nekem problémát, hogy téged is ellássalak. Mindenesetre jó lenne, ha december vége előtt szólnál, mert aztán én és Giovanna egy hosszú útra megyünk Mexikóba, és talán csak késő tavasszal térünk haza, megnézzük az egész Yucatán-félszigetet, ki tudja, talán Guatemalába is eljutunk.

Any where out of the world

Miként mennek a dolgok? És mi viszi őket előre? Egy semmiség. Néha elég egy semmiség, egy elveszett mondat ebben a hatalmas, mondatokkal, tárgyakkal, arcokkal teli világban, egy olyan nagyvárosban, mint ez, a terekkel, a metróval, a munkából hazafelé siető emberekkel, a villamosokkal, az autókkal, a parkokkal meg a nyugodt folyóval, az alkonyban a torkolat felé úszó hajókkal; meg a torkolatnál fehéren és szabálytalanul elterülő külváros, a hatalmas, kiszáradt, sötét szemre emlékeztető kátyúival, a ritkás növényzettel, a kicsiny, koszos kávéházakkal, az éttermekkel, ahol állva esznek az emberek, s a part fényeit nézik, vagy leülnek a kicsit már rozsdás, vörös színű vasasztalkákhoz, melyek ha odébb húzzák őket, a járda kövén pokoli zajt csapnak; a fáradt arcú, foltos ingű pincérekkel. Néha én is megfordulok ezeken a helyeken, este, felülök egy villamosra, amely csigalassúsággal végigmegy az Avenidán, majd a külváros kis utcáin, aztán kiér a folyópartra, és elkezdí örök versenyt a vontatóhajókkal, melyek ott siklanak el mellette, a korláton túl, közel, szinte karnyújtásnyira. Aztán itt vannak a régi, még fából épült telefonfülkék, néha van is bent valaki, egy idős hölgy, régen elveszített jómodot sejtető külsővel, egy vasutas, egy tengerész, és én azt gondolom: kivel beszélhet? Aztán a villamos megkerüli a Tengerészeti Múzeum előtti teret, egy kis tér, három pálmával a közepén és néhány kópád, néha szegény gyerekek szegény gyerekek játékát játsszák, mint az én gyermekkoromban, ugróköteleznek vagy a krétával a földre rajzolt ugróiskolában játszanak. Leszálok és sétálni kezdek, zsebre dugott kézzel, a szívem ver, nem tudom, miért; talán az az egyszerű zene az oka, ami abból a kávéházból jön, biztos egy régi gramofon szól, egy valcer, C-dúr, harmonikán, s azt gondolom: itt vagyok és senki sem ismer, egy névtelen arc vagyok a névtelen arcok sokaságában, itt vagyok, mint ahogy lehetnék bárhol máshol, mindegy, és ez nagy nyugodtsággal tölt el, szép és felszínes szabadságérzést ad, mint egy viszonzatlan szerelem. Aztán még azt gondolom: senki sem tudja, senki sem gyanít semmit, senki sem vádolhat, itt vagyok, szabad vagyok, ha akarom, akár azt is gondolhatom, hogy nem történt semmi. Megnézem magam egy kirakatban. Talán olyan az arcom, mint egy bűnösnek? Megigazítom a nyakkenőm csomóját, rendbe hozom a hajamat. Jól nézek ki, talán kicsit fáradtnak tűnök, talán kicsit szomorúnak, mások azt gondolhatják, egy ember, aki már megélt egyet s mást, de semmi különös, egy szokványos élet, néhány jó dologgal és néhány rossz dologgal, s ezek mind hagynak valami nyomot, ugyanúgy, mint ahogy valamennyiünk arcán. Egyébként pedig nem látszik semmi. És ez is szép és felszínes szabadságérzést ad, mint mikor már régóta gondolsz rá, hogy meg kellene tenni egy bizonyos dolgot, és a végén sikerül megtenned. És most mit csináljak? Semmit, ne csinálj semmit. Ül be abba a kávéházba, a kisasztalhoz, nyújtsd ki a lábad, hozzon egy narancslevet és mandulát, köszönöm, kinyitod az újságot, a hírek nem érdekelnek, csak merő unalomból vetted, a Sporting döntetlent játszott a Real Madriddal a BEK-ben, a tenger gyümölcseinek ára emelkedik, a kormányválság szűnni látszik, a polgármester aláírta a

---

városvédelmi tervet, mely szerint sétálóövezetet létesítenek a központban, az ilyen és ilyen utca közé virágvázakat raknak, így a városnak ez a része valódi paradicsom lesz a sétálók és a vásárolni kívánók számára, az ország északi részén egy városi autóbusz bement egy sarki üzletbe, mert a vezető rosszul lett és azonnal meg is halt, nem az ütközés miatt, infarktus, további áldozatok nincsenek, az anyagi kár jelentős, a bolt teljesen romokban hever, édességeket és egyéb dolgokat árult esküvőkre és más összejövetelekre. Szórakozottan átfutod az álláshirdetéseket, nem nagyon figyelsz, az Idegennyelvi Intézet jól fizet, meg az az előnye is megvan, hogy csak öt óra munka naponta, és közel is van, a maradék idő a tiéd, sétálhatsz, olvashatsz, írhat, hisz mindig szerettél írni, vagy a mozi: a szenvedélyed, az ötvenes évek filmjei; meg aztán adhatnál magánórákat is, ahogy néhány kollégád csinálja, csak az a rossz benne, hogy el kell viselni a jó családból való kelletlen kölyköket, de megéri. Azért nézzük csak, sosem lehet tudni. Élelmiszeripari vállalat keres ügynököt, kiváló francia- és angoltudással, a központban, válaszokat: postafiók 199. Svájci gyógyszer-cég kirendeltséget nyit a városban, feltétel kitűnő némettudás, kémikusi diplomával előnyben. Európa–Latin-Amerika import-export ügynökség, köveltelmény angol-spanyol nyelvismeret, könyvelői gyakorlattal előnyben. Hajózási vállalat, Bangkok–Hong Kong–Makao vonalon, árufelügyelet és szállítmányozás, alkalmazkodás a gyakori helyváltoztatáshoz. A mozi. Miért is ne, holnap szabadnapod van, kimaradhat, egy kicsit. Akár még az éjféle előadás is. Először egy könnyű vacsora a torkolatnál, a Porto de Santa Mariában, rák kesernyésen, rizzsel, John Ford fesztivál van, egyszerű, újra megnézheted a The Horse Soldier, bár kicsit unalmas, a Rio Grandét, az A Yellow Ribbont. A másik lehetőség a francia filmek, lassú, intellektuális jelenetek, aztán jönnek a bonyolalmak, nem kell. Valahol a Casablancát adják, Alpha mozi, sosem hallottál róla, biztos a világ végén van, az utcanév is ismeretlen. De vajon mit csinált Ingrid Bergman, miután megérkezett Lisszabonba és a képernyőn megjelenik, hogy The End. Folytatni kellene a történetet, írta egy újságíró, ismerem, korombeli, fekete bajsza van, élénk szeme, kitűnő novellákat is ír. De talán fáradt vagy. Biztos a levegő az oka, tele van nedvességgel. Az Atlanti óceán felől néha sűrű ködfelhő érkezik, behatol a pórusaidba, elnehezít, olyannak érzed tőle a lábadat, mint két fadarab. Hozzon még egy narancslevet és még egy kis mandulát. A Capitol Galériában Duke Jordan-felújítás megy, hatvannégyes felvételek, jól emlékszel, Sultry Eve és Kiss of Spain, Párizs, Ezerkilencszázhatvanégy, szendvicsek és kutya hideg, ő még akkor nem volt, csak valahol a jövő kódéba burkolózva. És most a magánhirdetések, ezek a legérdekesebbek, az emberiség kitárulkozik, szemérmes eufemizmusok mögé rejtve magát. Ó, a szavak alkotta lepel, micsoda kín! Komoly özvegyasszony tartós barátságot keres. Aztán három különös hirdetés, a végén megfjezhetetlen rövidítés. Magányban szenvedő nyugdíjas. Aztán a szokásos társskereső irodák: Miért nem fordultak még hozzánk, hogy megtalálják lelkük másik felét? És ekkor, hirtelen, a szíved sebesen kezd verni, bumm, bumm, bumm, a torkodban érzed dobogni, sőt, azt hiszed, hogy a többi asztalnál ülő törzsvendég is hallja, a világ elveszti kontúrjait, mintha minden tompa és homályos lenne, minden elhalványul, a fények, a zajok, a zsibongás, mintha valamiféle természetellenes csönd megbénította volna a világmindenséget, jobban megnézed a mondatot, újra el-

---

olvasod, furcsa ízt érzel a szádban, lehetetlen, gondolod, ez csak egy borzalmas egybeesés; aztán mérlegeled a „borzalmas” szót és azt gondolod: ez csak egy egybeesés, egy véletlen, egy kicsiny véletlen a világon lévő milliárdnyi véletlen közül, egy olyan dolog, ami épp most történik. De miért veled történik? Ezt kérdezed magadtól; és miért itt, ennél az asztalnál, ezen a helyen, ebben az újságban? Nem, lehetetlen, gondolod, ez csak egy eltévedt mondat, egy régi ólomtábla, ami ott maradt a nyomdában, a többi ólomtábla alá rejtve, aztán most egy szórakozott nyomdász előhúzza és tévedésből betette a hirdetések közé, igen, ez a magyarázat, vagy esetleg még abszurdabb: egy régi újságot adtak nekem, gondolod, tévedésből egy négy évvel ezelőtti újságot vettem, az újságos ott tartotta a pult alatt, ott volt elfeledve négy éve, észrevette, hogy szórakozott vagyok, és úgy gondolta, hogy elad nekem egy régi újságot, egy hülye kis csalás, ne veszítsd el a nyugalmad. Kicsit zavar, hogy nehezen szeded rendbe az újságot, meg akarod nézni a dátumot az első oldalon, a tengeri szél az oka, összekuszálja a lapokat, lehetetlen rendesen összehajtani, te nem vagy ideges, tökéletesen nyugodt vagy, nyugodt. A mai újság, azé a napé, amit most élsz meg, a mostani év a Gergely-naptárban: ez a mai újság, amit te ma olvasol. **Any where out of the world.** Újra elolvasod a mondatot, tizedszer is, ez nem egy akármilyen hirdetés, ez egy titkos mondat, fizetett hirdetés egy esti lapban, postafiók, cím, név, vállalat, iskolanév nincs, semmi. Csak ennyi: **Any where out of the world.** De neked nem is kell többet tudni, a mondat magával sodor, mint ahogy az áradó folyó sodorja a hulladékokat, szavak törmelékét, amit a memóriád rendbe szed, olyan világosan, hogy megdermedsz: „Cette vie est un Hopital ou chaque malade est possédé du désir de changer de lit. Celui-ci voudrait souffrir en face du poele, et celui-la croit qu'il guérirait á coté de la fenetre*[”]. A narancslé, uralom, a mandula elfogyott, nagyon sajnálom, hozzak helyette pisztáciát? Intesz, jelenthet igent is meg nemet is, csak félbe ne szakíts, hisz a partot nézed, a fények újra kigyúlnak a szemeid előtt, az emlékeid, a szavak visszatérnek, világítanak az agyadban, olyan, mintha látnád őket ragyogni, kicsiny fények az éjszakában, a messzeséget mutatják, mégis megérinthetnéd őket, karnyújtásnyira vannak:

„Il me semble que je serais toujours bien là où je ne suis pas, et cete question dedéménagement en est une que je discute sans cesse avec mon ame*[”]. Kezedbe fogod a poharad, apró kis kortyokkal iszol. Olyan vagy, mint egy kicsit álmodozó, de nyugodt vendég, aki nézi a vizet és az éjszakát, mint a többi vendég a többi asztalnál, összehajtottad az újságot és nagy műgonddal az asztalra tetted, azzal a túlzott aggodalmaskodással, amivel néha a nyugdíjasok, akik talán a borbélytól kérték kölcsön az újságot, és vissza kell neki adniuk, szórakozott közönnyel bámulod, ez csak egy újság, a mai újság, már régi híreket közöl, hiszen a napnak vége, és valahol valaki már új újságot csinál, olyan hírekkel, amelyek néhány óra múlva – szavakba öltve – elfoglalják ezeknek a híreknek a helyét, de neked ez a hír már nagyon régi és nagyon új is, egy olyan

* Ez az élet egy kórház, ahol minden betegnek az a rögeszméje, hogy ágyat cseréljen. Ez a kályha előtt szenved, az pedig azt hiszi, hogy az ablak mellett meggyógyulna.

** Úgy tűnik, hogy mindig ott érezném jól magam, ahol nem vagyok, és szünet nélkül erről a költözködéssel beszélek a lelkemmel.

újdonság, ami nyugtalanná tesz, összezavarna, ha hagynád, de te nem hagyod magad összezavarni, nem szabad hagynod magad, nyugalom. És csak akkor veszed észre a dátumot: szeptember 22. Újra azt gondolod: ez csak egybeesés. De miféle egybeesés? Ez egy lehetetlen egybeesés, mert ez már a második egybeesés, a mondat és a dátum, ugyanaz a mondat, ugyanaz a dátum. És az emlékek üteme egyre erősödik, megállíthatatlanul, mintha csak egy önálló hang lenne az emlékezetedben, olyasmi, mint egy kellemetlen gyermekkori énekhang, amitől, azt hitted, hogy sikerült megszabadulnod, csak mert elnyelte a múlt, de valójában nem tűnt el, mégis ott volt benned, egy mélységes mély szurdokban, olyanná válik, mint valamiféle csepegés, csöpp, csöpp, csöpp, nekicsapódik egy sziklának, morajlik, szabad utat keres, aztán feltör, mint egy forrás, neked csapódik, teljesen eláztat, langyos folyadék, mégis borzongsz, ellenállhatatlan sugár, magával ragad, nem szabadulhatsz az örvényből, nem érdemes ellenállni, erős, kavargó, megállíthatatlan, föld alatti alagutakban hömpölyög, vadul rohan, visz téged. „Dis-moi mon ame, pauvre ame refroidie, que penserais-tu d’habiter Lisbonne? Il doit y faire chaud, et tu t’y regaillardirais comme un lézard. Cette ville est au bord de l’eau; on dit qu’elle est batie en marbre... Voilà un paysage selon ton gout; ou paysage fait avec la lumière et la minéral, et le liquide pour les réfléchir*.” Gyalogolsz ebben a márványvárosban, lassan sétálsz az ódon épületek mellett, a boltívek alatt, amelyek látták a gyarmati kereskedelmet, a vitorlás hajókat, a vízre szállás előtti nyüzsgést ködös reggeleken; lépteid magányosan visszhangzanak, egy öreg hobó egy oszlopnak dőlve, a boltívek mögött nyílik a tér, amely a folyóban végződik, az iszapos víz nyaldossa, kivilágított hajók válnak el a kikötőhídtól, a túlsó partra igyekszenek, az utolsó utasok sietségét nemsokára elnyeli az este, és csak a néma éjszaka marad néhány késői járókelővel, szórakozott éjjeli baglyok, nyugtalan lelkek, akik sétálni viszik álmatlan testüket s önmagukkal beszélgetnek. Te is önmagaddal beszélsz, először hangtalanul, aztán világosan, tisztán artikulálva, mintha diktálnál, mintha a folyó vize lejegyezné és megtartaná magának a szavaidat, egy vízi archívumban, hogy a mélység kavicsai, homokja és hordalékai közt féltve őrizhesse azokat. És te kimondod: a bűn. Egy szó, amit még sohasem ejtettél ki, talán mert nem volt hozzá bátorságod, pedig egy közönséges, félreérthetetlen szó, tisztán, világosan cseng a sötétben, s mintha behatolna a kifújt levegő párafelhőjébe, ami egy pillanat múlva már szét is foszlik a nedvességben. A kihalt térre érsz, a szobor lenyűgöző, a daliás lovas az éjszaka felé sarkantyúzza lovát. A bűn. Leülsz a szobor talapzatára, rágyújtasz egy cigarettára, zsebedben az összehajtogatott újság, csak a pusztaság érzése is enyhe kellemetlenséggel tölt el, mint egy tűszúrás a tarkón, egy rovarcsípés. Lehetetlen, senki sem tudja, hogy itt vagyok, elvesztem a világ milliárdnyi arca között, ez az üzenet nem szólhat nekem, ez csak egy mondat, amit annyi ember ismer, egy másik Baudelaire-olvasó mond el valaki másnak egy titkot ezen a titkos módon. Egy pillanatra eljátszol az ismétlődésnek ezzel a különös gon-

---

* Mondd csak, lelkem, szegény, kihűlt lelkem, mit szólnál hozzá, ha Lisszabonban élnénk? Ott meleg van, és te ott fürge és vidám lehetnél, mint egy gyík. Ez a város a víz partján épült, azt mondják, márványból... Íme egy táj a te ízlésednek, fényből és kőből, és a víz, ami visszatükrözi ezeket.

dolatával, mintha az élet megkettőződhetne, mintha igaz lehetne, hogy a sors kerekét is sztereotípiák forgatják, és ezek véletlenszerűen szóródnak szét a világban, és véletlenszerűen válnak részévé különböző embereknek: különböző a szemük, különböző a kezük, különbözően élnek, különböző utcákon, különböző szobákban; egy másik ember egy másik szobában éppen egy másik nőhöz szól: „Une chambre qui ressemble a une reverie^{*}”. És a fantáziádban már meg is jelenik egy fantáziakép-szoba kivilágított ablaka, közel mehetsz a bejárásodott üveghez és beleshetsz a régi csipkefüggönyön keresztül, egy antik bútorokkal berendezett szoba, a falon kifakult tulipános tapéta, az ágyon egy férfi és egy nő, szeretkeztek, a testhelyzetük és az ágynemű összevisszasága miatt nyilvánvaló, a férfi megsimogatja a nő haját és azt mondja: „Laisse-moi respirer longtemps l’odeur de tes cheveux^{**}”. Ebben a pillanatban megszólal a falióra, késő van, mondja a nő, mennem kell. De te azt mondd neki: a kínaiak ki tudják olvasni az időt a macskák szeméből, nincs még itt az idő, Isabelle, csak eztán fog megtörténni minden, még csak ezután foglak magammal rántani az igazi árulásba, de nem az én hibám lesz, hidd el, a dolgok hibája, amik így akarják, ki tudja, mi viszi előre a dolgokat, és neked hagynod kell magad sodródni az árulás felé, de ez sem a te hibád lesz, aztán meg kell halnod a számomra, olyan lesz, mintha én öltelek volna meg, de ez sem az én hibám lesz, hanem a te lelkiismeret-furdalásod; eközben ő, a férfi, semmit sem fog sejtteni az én árulásomról, elég lesz majd valamikor egy hirdetés egy újságban, egy piciny titkos mondat, amit csak mi ketten ismerünk, **any where out of the world**, ez lesz a jel és akkor megtörténik minden. De igazából már minden megtörtént, csak az ember, ott a szobában nem tudja, és így szól: igaz, késő van, menj csak, aztán megyek én is. Kilépsz, újra a téren vagy, egy nő megáll előtted a autójával és villant egyet a lámpával, nemet intesz a fejeddel és újra csak azt gondolod: lehetetlen, ez csak egy egybeesés, a sors játéka. De valami azt súgja neked, hogy nem az, a hideg a csontodig hatol, és ez a jeges érzés a belsődben, mintha ez lenne a bizonyíték, a katedrális órája ugyanannyit üt, mint egy falióra négy évvel ezelőtt, ez egy ismétlődő történet, gondolod újból, talán ennem kellene valamit, csak éhes vagyok és fázom. Jön egy villamos, de nincs kedved felszállni. Inkább gyalog mész, azon a meredek utcán, ami a folyótól a várhoz vezet, külföldi turisták sétálgatnak, nevetgélnek, egy pár Cityrama busz, egy kis indián étterem, ahol gyakran eszel balchaót csirkéből, a tulaj is indián, rettentő sokat fecseg, talán kicsit többet iszik a kelleténél; kitűnően csinálja a szószt a rizsre, és néha van fűszeres bora. Két amerikai pár eszik vidáman az ablak mellett, az asztalokon piros-fehér kockás ernyőjű lámpák, a hangulat kellemes és egyben intim, a padló egy picit koszos, néhány otffelejtt papírszalvéta az asztalok alatt, Colva úr ma este a szokottnál kevésbé beszédes, fáradtnak tűnik, biztos sok vendége volt. A balchao talán egy kissé túl csípős, mondja, hozok hozzá jéghideg sört. Mindig szolgálatkész, de sosem alázatoskodó. Aztán úgy tesz, mint akinek hirtelen eszébe jut valami, a homlokára csap, bocsánatkérés és a figyelmetlenségének kimutatása ez a gesztus, apró lépteivel a pulthoz megy és mosolyogva jön vissza. Az újságja, mondja, és

* Egy szoba, ami álomnak tűnik.

** Hagyd, hogy sokáig érezzem a hajad szagát.

---

nyújtja feléd az újságot. Érzed, hogy elsápadsz, izzadsz, de ez hideg izzadság, kezded megérinted a kabátod, az újság ott van a zsebedben, négyrét hajtva, ahogy odatetted, érzed, ahogy az oldaladhoz nyomódik. Nézed az újságot, amit Colva úr feléd nyújt, de nem veszed el, az arcod talán csak meglepetést tükröz, nem pedig a félelmet, amit valójában érzel, mintha hangyák sokasága mászna felfelé a lábadon a bokádtól egész a lágyékidig. Biztos, hogy önnek hozták, mondja, nálunk csak ön olvassa ezt az újságot. Óh, igen, sikerül válaszolnod, olyan nyugodtan, hogy magad is meglepődsz. És ki? Nem tudnám megmondani, doktor úr, a fiam találta ma reggel az ajtó előtt, át volt kötve valami szalaggal, de ez a neveletlen kölyök kibontotta, meg akarta nézni az eredményeket, tudja, hogy a Sporting döntetlent játszott a Real Madriddal? Egyetértesz abban, hogy ez valóban jó eredmény, kár, hogy a tévé nem közvetítette a meccset, azt mondják, hogy a Sporting győzelmet érdemelt volna, csak az a kapufa meg a bíró tehet róla, hogy végül nem nyert, a bírászkodás ilyen esetben nagyon sokat számít, hiszen a Real otthon, a saját szurkolói előtt majdnem verhetetlen, de biztos, hogy a te neved volt a szalagon? Zavartan körül néz, bocsásson meg, ezek a neveletlen fiatalok, az ő idejében ez nem így volt, akkor jött volna a korbács, szigorú arcot ölt, sebes lépteivel átszeli a helyiséget, a konyha előtt van egy lépcső, ami a lakrészbe vezet, de te már tudod, hogy arra a szalagra nem volt írva semmilyen név, nem nyersz tehát bizonyosságot, egész egyszerűen azért, mert egy ilyen dologban nem nyersz bizonyosságot, mert nem létezik semmilyen magyarázat, és akkor azon kezdesz gondolkodni, mit is jelent **igazán** magyarázatot keresni egy ilyen dologra, mint ami most történik. Vagy megmagyarázni mindazt, ami történt: mindent, de igazán mindent, jó, keressünk hát magyarázatot: a nő, a férfi, te, kibúvók, cselszövések, haladékok, átverések mókuskereke, erről szolt ez a történet. És ekkor elkezded szétosztani az erkölcsi felelősséget, bár ez a legrosszabb megoldás, hisz nem vezethet sehová, jó ideje tudod, hogy az életet nem lehet etikai mércével mérni; történik. De a férfi nem ezt érdemelte. Ez biztos. És a nő is tudta, hogy a férfi nem ezt érdemelte. Ez is biztos. És te tudtad, hogy ő tudja, hogy a férfi nem ezt érdemli, de nem érdekelt. Igen, de te ugyan miért ne érdemelted volna meg, hogy vele maradhass, te csak azután ismerted meg, jóval azután, és ez is igaz, hogy a játék már eldőlt. De milyen játék? Az életnek nincs szavatossági ideje, az életnek nincs krupiéja, aki felemeli a kezét és bejelenti, hogy a játéknak vége; minden mozgásban van, semmi sem áll, ha egyszer találkozunk, miért kellett volna kikerülnünk egymást, ha egyszer az igazi játék így akarta; ugyanaz az ízlés: fehér házak kicsiny pálmákkal vagy ritkás növényzet, egyszerű növényekkel, agave vagy tamariszkusz, meg egy szikla; ugyanazok a szenvedélyek: Chopin és az egyszerű zenék, régi rumbák, Tiengo el corazón maluco; ugyanaz a lélek: Le spleen de Paris.* El innen, el ebből az unalomból, keressünk egy fehér márványvárost a víz partján, keressük meg együtt ezt a várost, vagy másik hasonlót, nem számít, hogy hol, valahol, a világon kívül. Nem vagyok rá képes. Képes vagy, csak akarni kell. Kérlek, ne kényszeríts. Küldök majd neked egy üzenetet, én megyek, már el is mentem, nem bírom tovább, ha akarsz, utánam jössz, vedd meg ezt az újságot, ebben lesz a jel, ez mondja majd meg neked, hogy

---

* Életuntság

---

hol találhatsz rám, hagyj itt mindent, senki sem fogja megtudni. Senki sem tudhat róla, gondolod, miközben Colva úr sajnálkozva feléd tárja a karját az ajtóból, nem számít, Colva úr, csak ti tudhattok róla, te és ő és Baudelaire lelke. Játszottál vele, a férfival, de bizonyos dolgokkal nem lehet játszani, nem lehet piszkálni a kifürkészhetetlent, ami a dolgokat vezeti. De senki más nem tudta. Ebben biztos vagy. A férfi nem, az biztos, meg aztán ha tudta volna is, most már mindegy. Mert minden „most már”, annyira, hogy remeg a kezed, mikor kifizeted a számlát, ennek a dolognak nincs értelme. De valami értelme van, és ezt is tudod, vagyis inkább érzed, és meg akarod próbálni. Odamész a mosdó mellett lévő telefonhoz, bedobsz egy érmét és feltárcsázod azt a halott számot. Ez is egy „most már” szám, a telefontársaság rég megszűntette, nincs többé, egy szám, ami senkinél sem csöng, nagyon jól tudod, immár négy éve. Lassan tárcsázol, hallod a csengetést, egyszer, kétszer, háromszor, aztán a kagyló kattan egyet, senki sem válaszol, de érzed, hogy van ott valaki, érzed a jelenlétét, nem lélegzik, még egy sóhaj is hallasz; a vonal másik végén egy jelenlét a te csönded jelenlétét hallgatja. Akkor leteszed a kagylót, kimész az utcára, a hazamenésre nem is gondolsz, tudod jól, hogy csengene a telefon és te hadnád csengeni, egyszer, kétszer, háromszor, aztán felvennéd a kagylót, a füledhez emelnéd, a vonal másik végéről semmi, csak egy jelenlét kivehető sűrűsége, amint a te jelenléted csöndjét hallgatja. Újra kijutsz a folyóhoz, a mólók már kihaltak, a hajók már nem járnak, sehol senki. Leülsz a folyópart egyik korlátjára, a víz iszapos és zavaros, talán dagály van és a folyó nehezen tud beleömleni a tengerbe, tudod, hogy késő van, de nem az óra szerint, körülöttes az idő határtalan és ünnepélyes, nagy, mint a tér: egy mozdulatlan óra, amit a számlap nem jelez, mégis könnyű, mint egy sóhaj, és gyors, mint egy szempillantás.

Isabel Allende Llon chilei író 1942-ben született Peruban, apja Salvador Allende egykori chilei elnök (1970–1973) rokona. A puccs után venezuelai száműzetésben élt. Az első nagy sikert a haldokló nagyapjához írt levelekkel és az írás megfilmesítésével érte el (*Kísértetház*, 1982). A mágikus realizmus egyik képviselője. Könyveit eddig 27 nyelven adták ki. 1959 és 1965 között az ENSZ FAO munkatársa Santiagóban, majd Brüsszelben. 2003-ban megválasztották a chilei parlament elnökének. Magyarul megjelent művei: *Kísértetház*, *Éva Luna*, *Szerelem és árnyak*, *Paula*, *A szerencse lánya*, *Az elmosódó önarckép*, *A vademberek nyomában*, *Aphrodité*, *Zorro*, *Lelekem Inés*.

Dino Buzzati Traverso (1906, San Pellegrino di Belluno–1972, Milánó) olasz író, újságíró, festő, költő, a *Corriere della Sera* újságírója. Világhírét a *Tatárpuszta* (*Il deserto dei Tartari*) című regényének köszönhetette. A könyvből film is készült, Valerio Zurlini rendezésében (1976). Munkáiban a környezet és a képzelet sorsának szembeállítását a zabolátlan technikai haladással visszatérő motívum. Híres gyerekkönyve magyarul a *Medvevilág Szicíliában* címmel látott napvilágot. Buzzati elismert grafikus is volt, előszeretettel párosította rajz- és írástudását. Ennek jegyében jött létre a képregényszerű, Orpheusz legendáját alapul vevő *Poema a fumetti*, amely magyarul *Képes poéma* címmel jelent meg.

Umberto Eco (1932, Alessandria) olasz író, a modern európai kultúra nagy alakja és tréfamestere. A világhírt *A rózsza neve* című regényével nyerte el, mely a filmvászonon is sikert aratott. A hírnév megnyitotta a kaput a következő regény, a *Foucault-inga* előtt. A *tegnap szigete* briliáns stílusgyakorlat, amelyben egy hajótörött montferratói ifjú elmélkedéseit írja le a XVII. századból. A *Baudolino* kedves-ravasz pikareszk regény egy nagyotmondó fraschetai fiúról. A *Hogyan írjunk szakdolgozatot* című könyvecskét, amely szellemes iránymutató főiskolások, egyetemisták, doktoranduszok és egyebek számára, ha netán dolgozatírára

szánják el magukat. Publicisztikai írásainak egy része megjelent magyarul is (*Bábéli beszélgetések*).

Marco Lodoli (1956, Róma) nemzedékének néhol nagyra tartott, másutt elfeledett szerzője. Polgári foglalkozása szerint középiskolai tanár. Pályáján a valóság nyers tónusú ábrázolásától a klasszikusabb formanyelv felé tart. Művei: *Diario di un millennio che fugge* (*Egy gyorsan múlt évezred naplója*), 1986; *Snack bar Budapest* (*Budapest presszó*, Silvia Bre társszerzőjeként), 1987; *Grande raccordo* (*Nagy körgyűrű*), 1989; *I fannulloni* (*A semmittevők*), 1990; *Crampi* (*Görcsök*), 1992; *Grande circo invalido* (*Nagy rokkant cirkusz*), 1993; *Cani e lupi* (*Kutyák és farkasok*), 1995, *Il vento* (*A szél*), 1996; *I fiori* (*A virágok*), 1999, *La notte* (*Az éjszaka*), 2001; *I professori e altri professori* (*A tanárok és egyéb tanárok*), 2003; *Bolle* (*Buborékok*), 2007.

Gabriel García Márquez (1927, Aracataca), kolumbiai író, újságíró, kiadó és politikai aktivista. Élete legnagyobb részét Mexikóban és Európában töltötte; jelenleg Mexikóvárosban él. Kezdetben a kolumbiai napilap, az *El Espectador* riportereként dolgozott, később külföldi tudósítóként Rómában, Párizsban, Barcelonában, Caracasban és New Yorkban. Leghíresebb regénye a *Száz év magány* 1967-ben jelent meg, és több mint tízmillió példányban kelt el. 1982-ben megkapta az Irodalmi Nobel-díjat regényeiért és novelláiért.

Antonio Tabucchi 1943-ban született Pisában. A hetvenes évek végén, nyolcvanas évek legelején indult új olasz írónemzedék európai rangú képviselője. Műveit eddig harminc nyelvre fordították le. Nevével a magyar olvasók először az 1980-ban kiadott *Itália tér* című, első regénye kapcsán találkozhattak, később a ma is fő műveként emlegetett, magyarul *Állítja Pereira* címmel megjelent regénye is igen sok olvasót szerzett neki. *Fonák játék* címmel megjelent egy novelláskötete is.

Matolcsi Balázs, tanár, műfordító, 1971-ben született Budapesten. A szegedi József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán végzett,

1997-ben, azóta tanít olasz és spanyol nyelvet, jelenleg a Sylvester János Protestáns Gimnázium tanára.

2002-ben a Budapesti Gazdasági Főiskolán közgazdászdiplomát szerzett.

Már gyerekkorától a műfordítás felé fordul, első publikált munkája 1988-ban egy Vaszilij Suksin-novellafordítás, akkor még orosz nyelvből.

A kilencvenes évek második felétől rendszeresen jelennek meg fordításai különböző irodalmi folyóiratokban.

A kortárs olasz és spanyol nyelvű irodalom fordítója, a Napútban a következő szerzőket fordította: Isabel Allende, Abilio Estevez, Antonio Tabucchi, Raffaele Nigro, Marco Lodoli, Andrea de Carlo.

Andrea de Carlo-fordítása 2007-ben helyet kapott Az év műfordításai válogatásban.

2008-ban jelent meg a fordításában Niccolò Ammaniti *Ahogy Isten parancsolja* című, Strega-díjat nyert, nagy sikerű regénye.

Napkút Kiadó Kft.
1014 Budapest, Szentháromság tér 6.
Telefon/fax: (1) 225-3474
E-mail: napkut@gmail.com
Honlap: www.napkut.hu

Felelős szerkesztő: Szondi György
Szöveggondozó: Kovács Ildikó
Tördelőszerkesztő: Szondi Bence